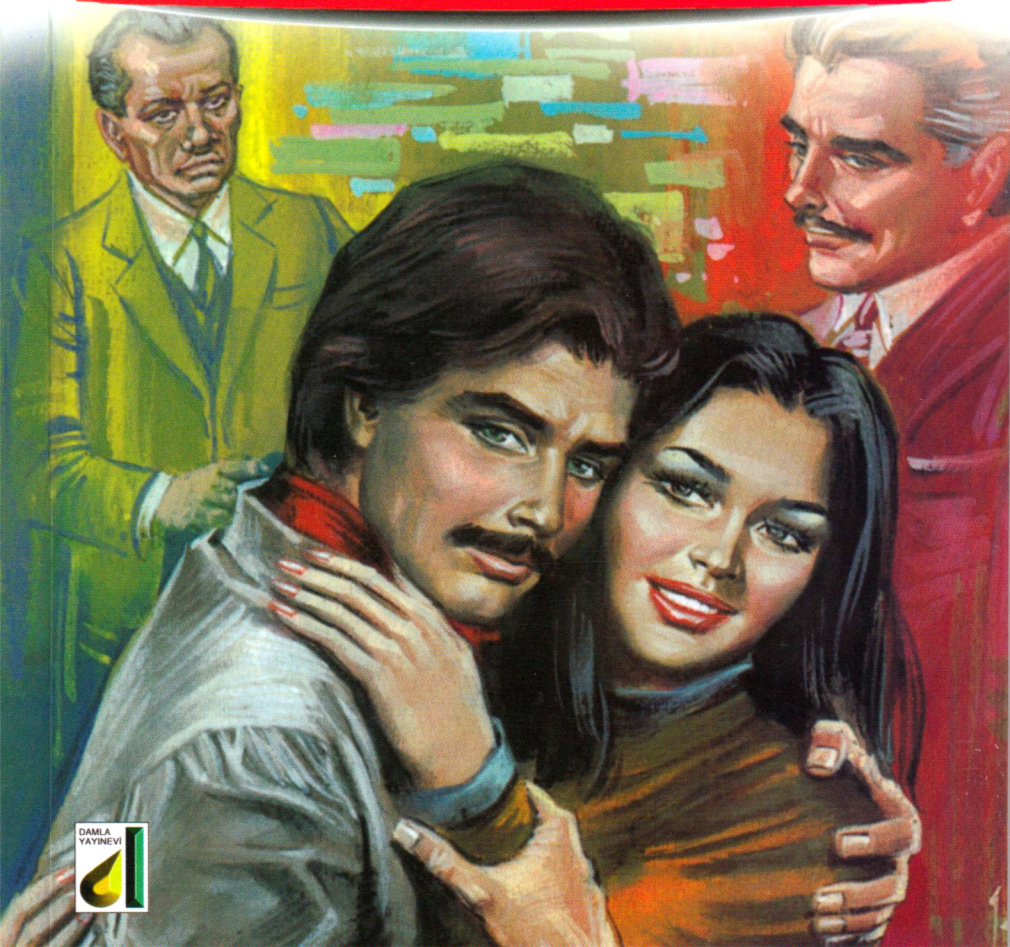
KEMALETTİN TUĞCU

Babam ve Ben

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN
TUĞCU

BABAM
VE BEN

KEMALETTİN TUĞCU

3

Damla Yayınevi Nu.: 140

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 3

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak
Cemal Dündar

İç Resim
Alaaddin Barışkan

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-096-2

DAMLA YAYINEVİ®
Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

BABAM VE BEN

Sait Efendi, ortadan biraz daha uzunca boylu, zayıf, dimdik, başındaki kısa, kıvırcık saçlarının çoğu ağarmış bir arap adam. Babam onu garsonluk yaptığı bir otelde tanımış, çok yorulduğunu, hırpalandığını görmüş, almış bizim apartmanımıza getirmiş.

Sait Efendi bir erkek ama çok güzel ev işlerini yapar, yemek pişirir, alış verişe gider, sabahtan akşama kadar apartmanın içinde kendisine işler bulur. Onun sökülmüş bir gömleği diktiğini, topuğu aşınmış bir çoraba tığla yeniden topuk örüp geçirdiğini bilirim.

Hemen bütün ömrü garsonlukta geçtiği için, biraz yabancı dil de öğrenmiş. Okuyup yazması da yerinde. Babam ona aylık vermez. Her zaman:

— Sait Efendi, kendine ne lâzımsa al, hiç çekinme, der.

Yatak odasının komodinin gözünde hesabı tutulmayan paralar durur. Sait Efendi buradan günün ihtiyaçlarına göre para alır, artanını yine oraya bırakır.

Ben okula başlamadan önce hep onunla kalırdım. Beni sırasında yıkar, giydirir, doyurur, uyutur, bazen hava aldırmak için yakındaki parka kadar götürürdü. Daha sonra apartmana yakın bir yerdeki okula başlayınca beni her sabah götürmeye sonra da okuldan gelip almaya başladı.

Bizim oralarda, böyle abanoz renginde bir arap bulunmadığı için, okuldaki çocuklar şaşkınlıkla Sait Efendiye bakıyorlardı. Bir ikisi, bir aralık bana sordu:

— Bu arap adam senin baban mı?

— Hayır, dedim.

— Kimin nesi bu?

— Bilmiyorum, ama bizimle oturuyor, bütün işlerimizi o görür.

Çocuklar beni uyardıktan sonra ben bir gün okuldan dönüşte Lala Bey dediğim Sait Efendi'ye sordum:

— Lala Bey, senin annen, baban yok mu?

Hiç şaşmadı, gülümsedi:

– Küçük Bey, dedi. Doğmuş olan her insanın annesi ve

babası vardır.

— Peki onlar neredeler?

— Öldüler Küçük Bey. Babam benim gibi bir araptı. Annem çerkez kabilesinden bembeyaz bir kadın. Ben babamın rengini almışım. Eh, her doğan ölür ve ölecektir.

— Sen hiç okula gittin mi?

— Altı sene okudum. Sonra beni annem ahçı yamaklığına verdi.

— Yamak ne demek?

— Yardımcı demek.

— Neden verdi?

— Babam ölmüş, bir aylık kalmamıştı. Annem de beceriksiz bir kadındı. Beni çalıştırıp geçinmemize yardım etmemi istemişti.

— Sonra ne oldu?

— Yıllarca ahçı yanlarında çalıştım. Sonra lokantalara, nihayet otellere girdim. Sonunda babanıza rastladım.

Sait Efendi, babamdan daha yaşlı olduğu hâlde saygılıdır. Sonra çok temiz bir adamdır. Kendisi kömür, ya da zeytin karası renginde olduğu hâlde beyazı çok seviyordu. Bütün çamaşırları süt beyazı, sakız beyazı rengindeydi. Bir gömleği iki gün giyer, ama bilek yerlerinde, boynunda en ufak bir kir görünmezdi.

Ben, daha sonra, arapların terledikleri zaman ekşi ekşi koktuklarını işittim. Ama benim bildiğim Sait Efendi, arap olduğu hâlde her zaman limon kolonyası kokardı. Sıcak havalarda, günde bir kaç defa beyaz mendiline kolonya döker, bununla boynunu, kulağını silerdi. Ben o mendili kararacak sanırdım.

Sait Efendi akıllı bir insan olduğu için benim merakımı anlar, gülerdi:

— Lekem çıkmadı, değil mi Küçük Bey? Eee, Allah yapısı bu.

Okula gittiğim sırada sormuştum:

— Lala Bey, siz neden böyle renkli oluyorsunuz?

Sait Efendi güldükten sonra:

— Yani, neden arap oluyoruz, öyle mi? dedi. Bakınız Küçük bey, bizim derilerimiz siyah olduğu için bizlere siyahî derler. Afrikadaki Sudan Cumhuriyeti'nin yerli halkı hemen hep siyahîdir. Arap diye, Arap yarımadasında oturan ahaliye de derler. Bizim derilerimizin siyah olmasının nedeni doğup büyüdüğümüz, bölgedir. Zenciler de dedikleri siyah derili insanlar, hemen bütün dünyaya yayılmışlardır. Bu yayılmanın bir sebebi de Beyazların tutsak ticareti yapmalarıdır. Siyahîleri zorla alır, Avrupa ve diğer memleketlere götürür, orada konaklara, çiftliklere hizmetçi olarak satarlardı. Benim dedem de Sudan'dan getirilmiş bir tutsakmış.

Sait Efendi hiç üzülmeden, kızmadan çok şeyler anlatıyordu bana. Bizim dairemizde rahattı. Babam onun işine hiç karışmazdı. Yalnız, canı değişik bir yemek istediği zaman:

— Ahçıbaşı, derdi. Elin değerse bir nohutlu işkembe pişiriver.

Sait Efendi:

— Baş üstüne, derdi.

Babam o akşam yemeğinde işkembeyi muhakkak bulurdu. Hemen de:

— Eline sağlık ahçıbaşı, derdi. Çok lezzetli olmuş.

Sait Efendi:

— Afiyet olsun efendim, derdi.

Sait Efendi erkek ahçısının yanında yetişmişti. Hemen

bütün yemekleri bilir ve rahatlıkla hazırlardı. Geniş mutfakta, hamur yoğurmadan önce ellerini güzelce yıkardı. O bembeyaz hamura ellerinin rengi çıkmazdı. Hamuru yoğurur, oklava ile açar, yağlayıp yağlayıp katlar, yeniden açar, ortaya bir börek çıkartırdı ki yemeye doyulmazdı.

Onun hazırladığı yemeklerde ayrı bir tat ve güzel bir görünüş vardı. Hemen her akşam bir ziyafet sofrası hazırlar gibi sofra kurardı. Ayrıca her şeyin en iyisini biliyor, lezzetli, etli bir zeytin bulmak için uzaklara gidiyor, yağlı bir beyaz peynir satan bütün dükkânları dolaşıyordu.

Mutfağımız, yemek dolabımız, büfemiz bir laboratuvar, bir eczane kadar temiz ve bakımlıydı.

Oturduğumuz apartman dairesinin komşuları kalabalıktı. Bir dairede anneler, kardeşler, halalar, teyzeler, bulunuyordu. Sait Efendi bizden değildi. Ben babamla yalnızdım. Okulda da bana arkadaşlarım annemin adını sordukları zaman cevap verememiştim. Çünkü annem yoktu.

İlkokulun ikinci sınıfında, sekiz yaşıma bastığım sırada bunu babama sordum:

— Baba, benim annem neden yok?

Babam elinden gazetesini yanına bıraktı. Uzanıp paketinden bir sigara aldı, yaktı. Biraz düşündü:

— Murat dedi. Benim de annem yok.

— Biliyorum baba, dedim. Ama ben annemi hiç hatırlamıyorum. Adını bile bilmiyorum. Çocuklar sordular da şaşırıp kaldım.

Babam:

— Annenin adı Handan, dedi.

— Nerede şimdi baba?

— Eğer iyi bir anne olsaydı şimdi burada olabilirdi.

— Öldü mü?

— Hayır, ölmedi.

— Neden bizimle oturmadı da gitti?

Babam biraz daha düşündükten sonra:

— Murat, dedi. Bunları konuşacak kadar büyümedin. Sana her şeyi anlatamam. Ama sağdan soldan kulağına çalınır. Evli olan bir erkekle bir kadın mahkemeye başvurarak ayrılırlar. Aralarında geçimsizlik vardır. Yargıç buna inanırsa onların ayrılmalarına karar verir. Eğer arada küçük bir çocuk varsa yargıcın kararıyla ya anneye bırakılır, ya da babaya.

— Siz de ayrıldınız mı baba? dedim.

— Evet, dedi babam. Ayrıldık.

Beni sana bıraktılar, öyle mi baba?

— Evet öyle oldu.

— Annem beni almak istemedi mi?

— Annen seni isteyip alsaydı, yabancı bir adamın üvey oğlu olacaktın. Belki çok sıkılacaktın. Benden memnun değil misin?

— Baba, benim kadar rahat bir çocuk var mı? Her istediğimi yapıyorsun. Hiç azarlamıyorsun. Bir şey kırsam "canın sağolsun" dersin.

Babam yüzüme dikkatle bakıp:

— Ne o? dedi. Gözlerin dolu dolu oldu.

— Hiç baba, dedim. Annemin beni istememesine üzüldüm.

Babam içini çekerek:

— Buna hiç üzülme, dedi. Bazı insanlar vardır, kendi kendilerine şımarmışlardır. Her şeyi kendilerine hak görür-

ler, yalnız kendileri için yaşarlar. Ana baba sevgisi, koca sevgisi yoktur onlarda.

— Annem de böyle bir kadın mıydı?

— Evet oğlum. Hem bencildi, hem de ahlâksız. Sana şu kadarını söyleyeyim. Seni hastahanede dünyaya getirdi. Bu sırada epeyce sıkıntı çektiği, canı yandığı için sana hemen hemen düşman olmuştu. Ayrıca sen, onun gezmesine, yürümesine engel olacaktın. Seni emzirecek, geceleri uykusuz kalacaktı. Ayrıca ayağına bağ olacaktın. Başka kadınlar, anneler kendilerini çocuklarına adarlar. Gözleri dünyayı görmez. Çocuklarının üstüne titrerler. Senin annen senin çocukça ağlamandan bile rahatsız oldu. Bir defa kucağına aldığını görmedim. Emektar bir hizmetçimiz vardı, sana hep o kadıncağız baktı. Odasında yattın, onun elinde beslendin.

— Bu kadın ne oldu baba?

— Öldü. Çok yaşlıydı.

— Sonra bana kim baktı?

— İşte Sait Efendi. Lala Beyin sana çok emeği geçti. Onun eline kaldığın zaman üç yaşına gelmiştin.

— O kadın nerede şimdi baba?

— Kim o kadın?

— İşte, Handan dediğin kadın.

— Daha büyüdüğün, liseye başladığın zaman insanları daha iyi anlayacaksın. Yargıcın verdiği kararı da okursun. Şimdi şu kadarını söyleyeyim. Annen başka bir erkekle evli. Ondan da bir çocuğu olmuş.

— Sen onunla görüşüyor musun baba?

— Hayır. Sen bir yaşına gelmeden o ayrılmamız için dava açtı. O zaman böyle bir apartman dairesinde oturuyor-

duk. Çok güzel eşyamız vardı. Annen bu apartman dairesini eşyasıyla birlikte kendisine bağışlamam şartı ile seni bana bıraktı.

— Demek beni istemedi, apartman dairesini istedi?

— Evet oğlum.

— Çok sorduğum için seni rahatsız ettim mi baba?

— Hayır oğlum. Biraz sıkıldım, ama bunları bilmen lâzımdı.

Sait Efendi oturduğumuz salona girip çıkıyor, bazen durarak babamın sözlerine kulak veriyordu. Onun da birçok şey bildiğini anlıyordum. Babam onun bizim konuşmamızı dinlemesine hiç kızmıyordu.

Daha sonra, okuldan beraber geldiğimiz bir akşam Lala Beye sordum:

— Lala Bey, sen bu Handan Hanımı gördün mü?

— Hayır Küçük Bey, dedi.

— Nerede oturuyor?

— Ben bilmiyorum. Yalnız bundan beş yıl kadar önce, babanız beni baş garsonluk yaptığım otelden aldı, o eski daireye getirdi. Bana istediğim kadar maaş verecekti.

— Maaş nedir?

— Aylık.

— Razı oldun mu?

— Oldum tabii. Otelde çok hırpalanıyordum. Dinlenecek, gece gündüz bir saat vaktim yoktu. Annenizle beyefendi arasındaki dava da uzayıp gidiyordu. Babanız çalışmak zorundaydı. Memurluğu bırakmış, ticarete başlamıştı. Bir gün sizi kucağıma aldım, apartman dairesinin anahtarını avukata teslim ettik, babanızın tuttuğu bu apartman dairesine geldik, inanınız bana, oturacak ve yatacak bir yer

yoktu. Hemen pek gerekli olan eşyayı aldık. Daha sonra, zamanla bu daire döşendi.

— Siz bana bakan ihtiyar hizmetçiyi gördünüz mü?

— Evet, iyi bir kadıncağızdı. Aileye çok emeği geçmişti.

— Annem beni hiç aramadı, görmek istemedi mi?

— Hayır Küçük Bey. O, babanızın anlattığı gibi, bencil bir kadındı. Yalnız kendisini severdi. Babanız gibi eli açık, duygulu, terbiyeli bir erkeği mutlu edememiş, bunu aklına bile getirmemişti.

— Sonra kiminle evlendi bu Handan Hanım?

— İşsiz güçsüz, şunu bunu dolandıran, kumar oynayan bir adamla.

— Bunu nereden biliyorsunuz?

— Bir aralık, kumar oynarken yakalandığını gazeteler yazmıştı.

— Handan Hanım da kumar oynar mıydı?

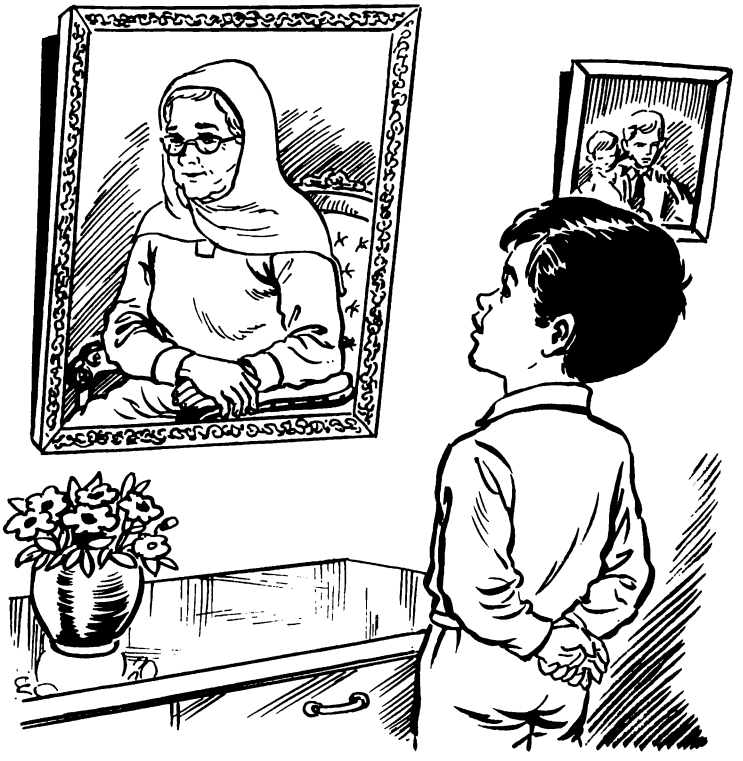
— Bilmiyorum. Yalnız böyle kumarbaz erkekler güzel bir kadının yardımı ile yaşlı erkeklere tuzak kurarlar. Onları evlerine davet eder, paralarını çekerler. Anneniz de böyle bir kadınmış. Onu tanımadığınız, ondan uzak yaşadığınız için memnun olmalısınız.

Ben düşünüyordum. İçimde bir anne isteği var mıydı? bilmiyorum. Ama işittiklerim beni çok sarsmıştı.

Evimizde, aileden kalma bir takım resimler vardı. Bunların içinde Handan Hanımı göremedim. Yalnız başı örtülü, güler yüzlü, gözlüklü ihtiyar bir kadının resmi vardı ki, babam bu resmi büyüttürmüş ve çerçeveleterek salonda bir yere asmıştı.

Bu, onun öz annesi Seher Hanımdı.

Babam elli yaşına yaklaşmış bir adamdı.

Murat, babaannesinin duvardaki resmine, annesini hatırladıkça bakardı.

*
* *

Lala Bey, evin her işini gördüğü ve dilediği gibi davrandığı hâlde babamla arasında bir saygı sınırı bırakmıştı.

Onun açık kahverengi gözleri insana bir dostluk, bir yakınlık ve emniyet duygusu veriyordu. Bembeyaz, iki sıralı

dişlerini gösterecek kadar, ama sessiz gülerdi. Epeyce ağır konuşmuş olsa bile bu dostça gülüşü onu hemen bağışlatırdı.

Biz yemek yerken, Sait Efendi babamla bana hizmet ederdi. Bizimle sofraya oturmazdı. Babam bir iki defa teklif etmişti ama adamcağız:

— Düzeni bozmayalım efendim, demişti. Ben kendi kendime daha rahat yemek yerim. Görevimi yapmış olmanın huzuru içinde, tek başıma sofraya oturmak beni daha mutlu eder.

Lala Beyin biraz etlice dudakları vardı. Dudakları avuç içleri gibi biraz daha açık renkte değildi. Karadut gibi siyahtı ve bu mat dudaklarının içindeki dişleri daima bir eksiksiz ve pırıl pırıldı.

Bir gün sormuştum ona:

— Lala Bey, dişlerine nasıl bakıyorsun da böyle tastamam ve bembeyaz kalmış?

Bana gülerek:

— Yamyamların dişleri böyle olur, dedi.

— Ama sen yamyam değilsin.

— Şaka ettim Küçük Bey. Arapların dişleri çoğunlukla sağlam ve düzgün olur. Bu bir yaratılış vergisi.

— Siz okula gittiniz mi?

— Bunu size anlattığımı sanıyorum Küçük Bey. Babam benim gibi bir zenci idi. Bir konakta vekilharçlık yapıyormuş.

— Vekilharç ne demek?

— Zengin bir ailenin yiyeceklerini, yakacaklarını, bunun gibi diğer masraflarını alıp getiren, idare eden adam demektir. Benim burada yaptığım da ahçıbaşılık yanında bir

çeşit vekilharçlıktır.

— Anladım.

— Babam dürüst bir adammış. O konakta çalışan genç-ten bir çerkez kızını kendisine vermişler, böylece evlenmiş. Bu evlenmeden de ben dünyaya gelmişim. Sonra ailenin durumu bozulmuş, Beyefendi ölmüş, varisler ne var ne yoksa satmışlar. O zaman babam Cafer Efendi uzak bir mahallede bir bakkal dükkânı açmış. Annem Safinaz Hanımla geçinip gidiyorlarmış. Toplumda garip bir alışkanlık vardır. Küçük Bey. İnsanların yaratılışları ile alay eder gibi konuşurlar. Bu sebeple, babamın adı Cafer olduğu hâlde ona mahalle halkı: "Arap Bakkal," derlermiş. Türkiye'de, bu şehirde zenci pek azdır. Bu şehirde doğmuş, okumuş, yetişmiş, subay veya doktor olmuşlar vardır. Halk onları "Arap Doktor," "Arap Binbaşı" gibi renkleriyle anarlar. Babama da "Arap Bakkal" lakabı takılmış. Buna pek aldırmamış.

Ben dikkatle dinliyordum. Sait Efendi:

— İşte böyle Küçük Bey, dedi. Annemle babam küçük bir evde yaşar, geçinip giderlerken komşular sataşmağa başlamışlar. Meselâ: "Safinaz Hanım, dünyada erkek kalmadığı için mi bu araba vardın?" derlermiş. Annem: "Kısmetim buymuş," dermiş. "Sonra pek iyi bir insan. Ben kendisinden hoşnudum."

— Onlar neye karışıyorlar? demiştim.

Lala Bey:

— Toplum bu, dedi. Karışırlar. Bana okula gidip gitmediğimi sormuştunuz. Babam benim geleceğimi iyi düşünmüş. Beni okula yazdırttı. Bembeyaz çocukların içinde kara bir ben gibi göze çarpıyordum. Çocuklar beni kırıyorlardı. Arap aşağı, arap yukarı. Sınıfta Sait adında bir çocuk daha vardı. Öğretmen derse kaldırmak için Sait diye seslenince ikimiz birden kalkardık. Sonraları öğretmen de bana "Arap

Sait" demeye başladı. Soyadımı kullanabilirdi, ama buna gerek görmemişti. Artık öğretmenler de bana arap diyorlardı. Çocuklar bana çok sataşıyorlardı. Benim Arapça bildiğimi sanır, bana Arapça sözler sorarlardı. İlk yıllarda çok sıkıldım. Sonra alıştım araplığa.

— Şikâyet etmedin mi Lala Bey?

— Kimi kime şikâyet edeceğim Küçük Bey? Mümkün olduğu kadar çocuklardan uzak duruyordum. Fakat çok iyi çalışıyordum. Şakacı bir öğretmen: "Sait, diyordu bana. Arabın aklı bir incir çekirdeği doldurmaz derler. Bakıyorum sen sınıfta çok iyi bir öğrencisin, aferin sana. Çocuklar dersten sonra "Aferini yine kopardın" diyorlardı. Bazen üzülürdüm, okula gitmek istemezdim. Annemden bile çekindiğim olurdu. Ama o beni arap diye yadırgamıyordu. Onun kucağında kara bir leke gibi dururdum. Ana değil mi? Severdi beni.

Bir aralık ben kendi annemi düşünüyordum. Lala Bey:

— İşte böyle Küçük Bey, dedi. Babam Arap Cafer vefat etti. Ben o sırada ortaokula yazılmıştım. Ama bizi besleyecek adamcağız ölüp gittiği için okuyamadım.

Ben yaşıtlarım arasında hiçbir çocuğu Sait Efendi kadar sevmedim. Bu adam kocaman bir arap çocuk gibiydi. Onunla her şeyi konuşuyordum.

Babam, evde iş görmek için hiçbir zaman bir kadına ihtiyaç duymadı. Çamaşırları, gömlekleri ütülü ve sakız gibi bembeyaz olarak konsolun gözünde dururdu. Çamaşırlarda hiçbir sökük, eksik düğme görülmezdi.

Adamcağız eve bir dikiş makinesi aldırtmıştı. Bunun ne işe yaradığını soran babama, bir eve bir dikiş makinesinin bazı ufak tefek dikişlerin dikilmesi gereğini anlatmış, onu inandırmıştı.

Evi, yaşantımızı tam bir düzene sokmuştu Lala Bey. Her-

hâlde büyük aileler yanında çalıştığı için çok şey öğrenmişti. Yalnız kötülük, yalancılık bilmiyordu. Dürüst bir insandı. Ne kötülük gelecekse gelsin, yine doğruyu söylerdi.

Koskoca apartmandaki dairelerde bir tek insan bile onun terbiyesi ve nezâketi karşısında kırıcı bir söz söylemekten, bir davranışlarda bulunmaktan çekinirlerdi.

Apartmanın yakınındaki esnaf, bakkal, kasap ve sebzeci gibi esnaf Lala Beye "Ağaefendi" diyorlardı. Ağaefendi kapıya kadar gelen bir satıcıdan ya kavun, ya da karpuz aldığı zaman şöyle bir yoklar, içlerinden alacağını seçerdi.

O böyle bir şey alacağı zaman, apartmandan bazı genç hanımlar yanına iner ve rica ederlerdi:

— Kuzum Sait Efendi, bana da bir karpuz seçiniz!

Sait Efendi kimseyi kırmaz, kimseye yardımdan çekinmezdi. Bazen kendisine inanmış ev erkekleri vardı. Kimseye önem vermezlerdi. Bir ev hanımı kışın saklayacağı soğanı ve patatesi kapıdan almak istediğini ve Sait Efendiden rica edeceğini söylediği zaman kocası:

— Hanım bırak şu arabı, derdi. Aklı olsa adam olurdu.

Ama Sait Efendi bir adamdı. Yaz, kış, tertemiz gezen, bir sabah odasından kıravatsız çıkmayan titiz bir adam. Yaptığı işi de iyi yapardı.

Bir akşam yemeğinde babam sormuştu:

— Sait, sen hiç evlendin mi?

Lala Bey biraz duraksadı, sonra bir yeri acımış gibi:

— Evet, dedi. Ama yaşamadı.

— Nasıl oldu bu?

— Bir lokantada çalışıyordum. Haftada bir iznim vardı. Anamı kaybetmiştim. Yalnızdım, avunmak için gezerdim. Eh, gençlik hâli bu. Benim de bir arkadaşa ihtiyacım vardı.

Esmer güzeli bir kız tanımıştım. Zamanla arkadaş olduk. Fakir bir ailedendi. Bir yazıhanede çalışıyordu. Adı Semiha. Ama ona Serap diyorlardı. Kazancım fena değildi. Bu kız da bana dertlerini anlattı.

— Korkarım bu kızla evlendin, dedi babam.

— Hayır, dedi Lala Bey. Evlenmeyi konuştuk.

— Eee, sonra?

— Sonra ben Serab'ın yakasını bıraktım. Aradan bir iki yıl geçmişti. Bir otelde çalışmağa başlamıştım. Bir gün baktım, karşımda o kız. Ağlaya sızlaya bana başına gelenleri anlattı. Çalıştığı yerdeki bir gençle evlenmiş. İşten çıkmış. Fakat kocası hayırsız ve sarhoşun biri. İşte ben bu hanımla evlendim. Bir ev tuttum, iyi kötü eşya aldım. Sabahları çok erken gidiyor, akşam geç vakit geliyordum. Ne onun kimsesi vardı, ne de benim. Anneme söydikleri gibi, komşular, karıma sölüyor: "Varacak kimse bulamadın da araba mı vardın?" diyorlardı. Serap çok sıkıntı çekmiş bir kızdı. Bu sıkıntılar yüzünden içinden çürümüştü. Bir yıl kadar beraber yaşadık. Zavallı sizlere ömür. İşte benim yaşadığım aşk hayatı budur. Daha başka eğlence peşinde koşmadım. Eşyayı sattım, otele yerleştim. Sonra bir akşam siz otele mi misafir olmuştunuz, o zaman tanıştık. Bana evinizde çalışmamı teklif ettiniz. Otelde çok yorulduğum için kabul ettim. O gün, bugündür yanınızdayım.

Babam içini çekerek:

— Sait, dedi. Benim de böyle bir hikâyem var. Anacığım sağdı o tarihte. Ben hem okuyor, hem de şurada, burada çalışıyordum. Ölmeyecek kadar bir şey verdik. Güç belâ tuttuğumuz iki odanın kirasını verirdik. Bir öğle vakti, rençberlik yaptığım yapının önünde bir el arabasına oturmuş, içine biraz peynir koyduğum ekmeği yiyordum. Bu benim o günkü öğle yemeğimdi. Ellerimin kiri yer yer ekmeğe çıkı-

yordu. İşte bu sırada iki genç geçiyordu yoldan. Kız hakikaten güzel, ama daha pek küçüktü. Oğlan zıpırın biri. Oğlan kızın yanında fiyaka yapmak istedi. İstanbul'un tanınmış külhanbeylerinin diliyle:

— Ne bakıyorsun ulan, dedi.

Çatışmak istemedim:

— Baktığım filân yok, dedim.

— Baktın işte serseri, dedi.

— Ölür müsün, öldürür müsün? Kalktım kapıya doğru yürüdüm. Arkamdan:

— Adam ol da ondan sonra bak, dedi. Zaten Anadolu'dan ipini koparan soluğu İstanbul'da alıyor.

Ben doğma büyüme İstanbul'luyum. Babam, dedem de öyle. Bu züppenin hakareti, o sırada çektiği yoksulluk, bana ağır gelmiş olmalı ki tepem attı. Geri döndüm. Kız haykırdı:

— Kardeşim, sen ona uyma. İşine bak.

Oğlan kızı sol koluyla iterek:

— Sen karışma, dedi. Böylelerinin haddini bildirmek lâzım.

Bana bir tokat vurmak istedi. Elini kaptım, savurdum, yerden güçlükle kalktı. Hemen cebinden sustalı bir çakı çakardı. Ama bu sırada da nereden ortaya çıktıysa bir polis yakasına yapıştı. Karakolluk olduk. Polis, komisere olup biteni anlattı. Kız da kalktı:

— Bu işçinin suçu yok, dedi. Oturmuş yemek yiyordu. İhsan ona hakaret etti. Arkasından da seslendi. Bunun üzerine döndü.

Ben o çağlarda on yedi yaşındayım. Kavga ettiğim İhsan Lisede döne döne başı dönmüş bir serseri. Bir zengin oğlu,

iş büyüdü. Kimin nesi olduklarımız belirtildi. Ben çalışan ve okuyan bir öğrenci. Öteki askerlik çağına erişmiş, baba parası yiyen toplumun içinde bir eşkiya. Zengin baba benden özür diledi. Oğlunu da bana bağışlattı.

Sait Efendi:

— Kız ne oldu? diye sordu.

— Kız liseye yeni girmiş bir öğrenci, dedi babam. İşin tuhaflığına bak. Okulda kendisine rastlamayayım mı? Arkadaş olduk. İhsan'a gelince, askere gitti. Askerlikte belki ıslah olur, serseriliği bırakır, diye düşünmüşler. Babası tam iki yıl ona on para yollamamış. İşte böyle Sait Efendi. El arabasına oturup peynir ekmek yiyen ve yapılarda rençberlik yapan ben okudum, bir memuriyete de girdim. Babam bir tüccardı. Para kazanmanın yollarını bilirdi. Onu erken kaybetmiştim. Tatil sıralarında bir tüccarın yanında kâtiplik, yardımcılık yapardım. Sonradan baktım ki, memuriyette fazla bir iş yok. Ticarete döktüm işi.

— Ve evlendiniz?

— Ve evlendim. Ama karımın soysuz çıkmasından hiç de üzgün değilim. Bu evlenmeden Murat dünyaya geldi. Benim için bu da bir varlık, bir mutluluktur.

Babamla Sait Efendi, arasıra böyle bir şeyler anlatıyorlardı. Sait Efendiye gelince, bir sebze ayıklar veya bir yemeğin pişmesini beklerken benimle konuşurdu:

— Küçük Bey, her şey okulda öğrenilmez. Okul insanın, dimağ dediğimiz beynini geliştirir. Gittikçe ağırlaşan imtihanlar bu dimağın idman edip olgunlaştığını gösterir. Sonra insan hayatla karşılaşır. Hayat da sıkı, insana göz açtırmayan bir okuldur. İnsanlar tecrübelerle, çilelerle, çektikleri sıkıntılarla toplum içinde yerlerini alırlar.

Lala Beyin bana yaşımla ilgisi olmayan olaylardan da söz etmesi belki babamın onayından geçiyordu.

Babam yakışıklı bir erkekti. Yüzü gözü düzgündü. Şakaklarına doğru inen favorileri kırlaşmıştı, ama ona daha fazla ciddilik ve kibarlık veriyordu. Belki bu yüzden, bekâr olduğunu da bildikleri için, hanımlar onunla ilişki kurmak için fırsat arıyorlardı.

Bir akşam, dairelerden birinde oturan otuzuna yaklaşmış, ama çok düzgün yaratılışlı, esmer güzeli, Nesrin adındaki bir hanım, yemekten sonra bizim daireye indi. Babamla görüşmek istiyormuş.

Sait Efendi babama söyledi, o da kabul etti. Meğer bu Nesrin Hanım enistesinin yanında oturuyormuş, onlara yük oluyormuş. Babamın bir tüccar olduğunu işittiği için kendisine uygun bir iş bulmasını rica ediyormuş.

Çoğu zaman bu gibi konuşmalar benim yanımda olmazdı. Ben babamın bir kadınla evlenmesinden korkuyordum. Bazı geceler, telefon ediyor, toplantısı olduğunu söyleyerek gece gelmiyordu.

Yaz tatilleri benim için çok eğlenceli geçiyordu. Bazen Lala Beyle bir vapura atlar, Boğazın boyunca gider, beğendiğimiz bir yerde yemek yerdik. Bazen de denize gidiyorduk.

Lala Bey bana yüzme öğretti. Hayli yaşlı olduğu hâlde muntazam bir vücudu vardı. Güzel yüzerdi. Denizin içinde bir yunus balığına benziyorduk.

Bir gün plajda bir kaza oldu. Sandallarla gezenler çarpıştılar. Bağırışmalar kıyamet. Herkes kendi canına düşmüştü. Lala Bey bana?

— Buradan ayrılma Küçük Bey, dedi.

Atladı denize, boğulmak üzere olan yirmi yaşlarında kadar bir kızı o kurtardı. Kızcağız bu arap erkeğin vücuduna sarılmış, belki öylece bayılıp kalmıştı. Ortalık yatıştığı zaman Lala Bey bana:

— Hiç kimse bana böyle candan sarılmamıştı. Küçük Bey, dedi. Kızcağız can korkusu ile az daha beni boğacaktı.

Nesrin Hanım, birkaç defa geldi, gitti. Babamdan iş için bir haber almak istiyordu. Hâlbuki kendisi hemen her gün sakaktaydı. Anlaşılıyordu ki, onun niyeti bizim küçük ailemize girmek.

Bu iş, başladığı gibi yavaş yavaş söndü. Öte yanda biz Sait Efendi ile çoğu zaman, öğleden sonra çıkıyor, bir eğlence yerine gidiyorduk.

Boğaz sırtlarında bir gazinoda soğuk birer gazoz içtiğimiz bir gün, başka bir masada oturan bir aileden yaşlıca bir bey yanında bir genç kızla kalkıp yanımıza geldi. Yaşlı adam:

— Ağaefendi, dedi. Kızımı boğulmaktan kurtardığınız için size ailece minnettarız.

Adam bunu söylerken kızcağız da:

— Ben de size teşekkür edememiştim, dedi.

Sait Efendi zarif ve nazik bir insandı:

— Her insanın yapması gereken bir harekette bulundum, dedi. Teşekküre değmez.

Kızcağız içini çekerek:

— Öyle demeyiniz, dedi. Sandalda benim nişanlım da vardı. Bağırmaktan başka bir şey yapmadı.

— Şaşırmış, korkmuşlardır Küçük hanımefendi.

Onlar gittikten sonra Sait Efendi:

— Bu çocuğun bana delicesine sarıldığını unutamam Küçük Bey dedi. Eh, can pazarı bu. Denize düşen yılana sarılır, derler.

Sait Efendi çok marifetli bir insandı. Bunun için bana:

— Otele yardımcı olarak girmiştim, dedi. Marifetli bir ustanın yanında çalıştım. Adamcağız her ne gösterirlerse yapardı. Bana daima "Kafanı çalıştır Arap," derdi. "Bir işi yapabilen adam, öteki işi de yapabilir. Saat tamiri ile otomobil motoru tamiri arasında büyük bir fark yoktur. Birini yapan ötekini de yapar." Bu adamdan çok şey öğrendim. Pratik, eli işe yatkın bir kimseydi.

Lala Bey biraz düşündükten sonra:

— Daha sonra bu benim işime yaradı, dedi. Askerlikte ilk anda çok hırpalanmıştım. Beni adam yerine koymadılar. Bir gün paşanın evinde bir elektrik kontağı olmuş. Bölükte seslendiler, elektrikten anlayan var mı diye. Ben ortaya çıktım. Paşa sert bir adam. Emir subayı ile evine gittim. İş pek basit. Bir kaç dakikada üstesinden geldim. İki gün sonra Paşa beni çağırtmış. Gittim, bir topuk çatlatıp bir de selâm çaktım. Beni mahfile verdi. Zaten otelde çok şey öğrenmiştim. Bir ziyarette sofracılık yaptım. Arkasından şef garsonluk geldi. Artık yiyip içme boldu. Dinlenecek zaman bulabiliyordum. Yanımda çalışanlar vardı. Derken Paşa Ankara'ya tayin edildi, ilk işi beni de alıp götürmek oldu. Daha büyük bir subay gazinosunda çalışmaya başladım. Arkamda sivil elbise vardı. Subayların hepsi beni sevdi. Kendilerine hesap pusulasını verir, parayı alıp kasaya yatırır, üstünü getirirdim. Bana: "Üstü kalsın" derlerdi, inan Küçük Bey, o tarihte aylık bahşişlerim yüz lirayı rahat rahat geçerdi. İşte bu askerlikten sonra otelde çalışırken beni konağa aldılar.

Cuma günleri, tatil aylarında öğleden sonra bir gezme yerine gittiğimiz gibi bir camiye de gidiyorduk. Ben camilerin içini hiç bilmezdim. Sait Efendi, bayram ve cuma namazlarını hiç kaçırmazdı.

Yine bir yaz günü, sıcak bir havada gitmiştik bir ulu camiye. İçerisi hayli serindi. Herkes şadırvan dedikleri musluklu çeşmelerde abdest alıyorlardı. Ayakkabılarımızı çıkarta-

rak ayaklarımıza bir şey giymeden hasırların, sonra halıların üstüne basarak sıraya girdik. Sait Efendi:

— Ben ne yaparsam siz de onu yapınız. Küçük Bey, dedi.

Zaten bana evde az çok namaz kılmasını öğretmişti. Boyum kısa geldiği için en ön sırada olanları göremiyordum. Ben namaz kılmadım, ama benzetmeye çalıştım. Namaz bittikten sonra cemaat dedikleri kalabalık dağıldı.

Yüzlerce insanın hep birden ayağa kalkması, eğilmesi, ya da oturup dua etmesi bana çok hoş geldi. Caminin kubbesinde çepeçevre yazılar vardı. Duvarlarda kocaman levhalar isimler yazılmıştı.

O akşam, yemekte, babam nereye gittiğimizi sorduğu zaman:

— Camiye gittik, namaz kıldık, dedim.

Babam biraz şaşırdı. Sait Efendi:

— Küçük Bey kadın ve erkek arasındaki münasebetleri, aile geçimsizliklerini öğrenmekle kalmayacak elbette, dedi. Müslüman olduğuna göre ibadeti de bilmeli.

Babam gülerek:

— Lala Bey, dedi. Karşı durduğum yok. Yalnız şaştım buna. Bir çay bahçesine, bir pikniğe de gidebilirsiniz.

Lala Bey:

— Oralara da gidiyoruz efendim, dedi. Ama bu arada camileri, ibadeti, Müslümanlığı da ihmal etmememiz gerekli. Selâtin camilerin hepsini dolaşacağız.

— Selâtin ne demek?

— Hükümdarların veya Valide sultanların yaptırdıkları camilere bu adı verdiklerini size söylemeye utanırım.

— Hiç utanma Sait. Ben bu yönden tamamen bilgisizim. Merhum validem dinine çok bağlı bir kimseydi. Ama ben,

kendisine çekmedim. Zaten benim Murat gibi her şeyi bilen bir lalam yoktu. Üstelik çok sefalet çektim. Hatta şurada burada gündelikle çalışırken büsbütün serseriliğe kayabilirdim.

— İnsanların mukadderatı belli olmuyor efendim. Gençlikte her şeye katlanmak biraz kolaydır, ama yaşlılıkta yokluk çekilmez.

— Doğru söylüyorsun Sait. Sen yalnız konakta, o kalabalık ailede geçim ve ahlâk yönünden çok şeyler öğrenmişsin. Şu Selâtin ne demek, bana bir çırpıda anlatıver.

— Hükümdarlar veya aileleri tarafından yaptırılan ulu camilerdir efendim. Çoğu iki minareli olur. Fatih, Bayezit, Süleymaniye, Nuruosmaniye gibi.

— Anlaşıldı. Ama Murat bu camilerde ne yapıyor?

— Namaz kılmasını öğreniyorlar efendim. Hatta pek gerekli olan bazı sureleri ezberlediler.

Hakikaten bazı sureleri ezberlemiştim. Sonra İslâm halifelerinin isimlerini yazılışlarından öğrenmiştim. Başka camilere gittiğimiz zaman:

— Lala Bey, bak burada da Hz.Ömer var, diyordum.

Yaşlı bir adam eğilip yüzüme bakmış ve:

— Ağa Efendi, maşallah, demişti. Çocuk bayağı okuyor.

Ben arkadaşlarla top peşinde koşmuyordum. Lala Bey benim için daha eğlendirici bir arkadaştı. Benim dikkatimi daha başka yerlere çekiyordu.

Beni, zaman zaman, bir annemin olmaması üzüyordu. Bunu Lala Beye söylediğim zaman başımı okşadı ve:

— Senin annen, anne olmaya lâyık bir kadın değilmiş Küçük Bey, dedi. Kediler, köpekler, tavuklar anne olur, yavrularının üstüne titrer ve onlar için kendi canlarını ortaya

atarlar. Ama sizin anneniz Handan Hanım büsbütün bencil bir tipte kadınmış. Eğer mahkeme sizi onun eline bıraksaydı sefil ve serseri olurdunuz.

— Bir anne nasıl bu dereceye kadar duygusuz olabilir? dedim.

— İnsan bu, dedi Lala Bey. Çiğ süt emmiş derler. Kendi canına düşkün, bencil olan insanlar böyledir. Eğer babanızdan ayrılmasaydı, inanınız bana, onu ya deli eder, ya üzüntüden öldürürdü. İşte varmış birisine. Elbette hareketlerinin cezasını çekecek. Herkes babanız gibi kibar ve insaflı değildir.

Bu konu açıldığı zaman ilk defa babamı çok üzgün ve içli gördüm:

— Bir kadın, diyordu. Tam anne olmak için yaşlanmalı. Artık kişiliğine ait istekleri kalmamalı. Benim annem işte bu çağa gelmişti. O zamana kadar memur olarak çalışıyordum. Evlendim, işimi, kazancımı değiştirdim. Bu bakımdan talihli bir insandım. Son zamanlarında annemi rahata kavuşturacak, ona bir çocuk gibi bakacaktım. Fakat Handan beni vırlamağa başlamıştı.

"— Annene ben bakamam, kardeşinin yanına gitsin," diyordu.

"— Ne demek, dedim. Kardeşim el adamının eline bakıyor. Zar zor geçiniyorlar."

"— Annenin babandan kalma emekli maaşı var. Bu parayı onlara verir."

"— Ben bir anamı kendi evimde barındıramıyacak mıyım?"

"— Ben başımda kaynana istemiyorum."

"— Sana ne yapıyor zavallı annem?"

"— Bana düşman gibi bakıyor. Bu evde nefes alması bile sinirime dokunuyor."

Annem, babama: Annene ben bakamam, kızının yanına gitsin, diye bağırmış.

Babam üzüntü ile anlatıyordu:

Her hâlde bu fikirlerini benim yokluğumda anneme de söylemişti. Zavallı anam bana: "Oğlum, dedi. Şurada üç beş günlük ömrüm kaldı. Ağzınızın tadını bozmayayım. Ben Cahide'nin yanına gideyim."

"— Ne münasebet dedim. Ben senin bu evden ayrıldığına tahammül edemem."

"— Benim yüzümden yuvan yıkılmasın oğlum."

"— Annemi benim yanımda barındırmayan yuva temelinden yıkılsın."

O sırada sen dünyaya gelmiştin. Handan katiyen çocuğuna bakmıyordu. Onun ağlamasına, onun bakımına tamamıyla ilgisizdi. Emzirdiğini, kucağına aldığını bilmiyorum. Bir kadın tuttum. Handan birkaç gün yattıktan sonra kendisini sokağa attı. Bazı akşamlar onu evde bulamıyordum. Sorduğum zaman:

"— Burası benim değil, senin ananın evi, diyordu."

Lala Bey kadar ben de ilgi ile dinliyordum. Babam:

— Soğuk, yağmurlu bir akşamdı, dedi. Eve geldim. Annem yok. O'na ayırdığım odaya baktım. Seccadesi duruyor. Ama tesbihi, başörtüsü, ayakkabıları, atkısı, gözlüğü yok. Handan'a sordum. Alay eder gibi:

— Çıktı, gitti, dedi.

— Nereye? dedim.

— Ben senin ananın çobanı değilim, dedi.

Murat'a bakan kadına sordum:

— Handan Hanım annenizi kovdu, dedi. Handan'a hesap soracak durumda değildim. Evden fırladım. Cahide'nin evine gittim. Annem orada değildi. Yetmiş beş yaşında ihtiyar kadın, şemsiyesine dayana dayana nereye gitmişti? Yanında para da yoktu. Karakollara koştum, yol üstünde rastladıklarıma, komşulara sordum. Kimse bilmiyordu. Durumumuzu bilenler:

— Bir anacığını evinde barındıramadın mı? diyorlardı.

Son derecede nazik yapılı, zayıf ve yaşlı olan anacığım kızının yanında da barınamayacağını düşünerek kalkmış, ailemize hizmet etmiş olan, annem kadar ihtiyar bir hiz-

metçimizin evine sığınmış. Benim aramadık yer bırakmadığım günlerin sonunda tanımadığım bir adam gelerek bana annemin kalfanın evinde vefat ettiğini haber verdi. Anacığım Şişli'den Karagümrüğe kadar, o berbat havada yürüyerek gitmiş. Kalfanın evine varınca serilip kalmıştı.

Bütün hayatım alt üst olmuştu. Anacağımı babamın mezarının yanındaki toprağına yatırdık. O acı, o öfke ile eve döndüm. Baktım Handan anacığımın odasını kendisine ayırmış. Oraya tuvalet masasını, elbise dolabını koymuş. Kendisi kimbilir nerelerde sürtmüş. Kapı çalındı, açtım:

— Nereden geliyorsun? dedim.

— Sana ne? dedi.

Ufaktan bir ağız kavgası başladı. Kadın bütün şirretliği ile:

— İyi vardım, dedi. Ben sana ananı başımdan al, kahrını çekemem, dedim. Beni dinlemedin. Geberdiyse sen de kurtuldun, ben de.

Bu sözü bütün komşular duydu. Handan'a bir iki tokat attım, şirretlikle üstüme saldırdı. Gözlerim karardı, bir tekme vurdum, merdivenlerden aşağıya yuvarlandı. Defolup gitti.

Babam hâlâ hırslıydı, hâlâ bu kötülüğü sindirememişti. Dişlerini sıkarak:

— Onu bir daha mahkemede gördüm, dedi. Benden memnunmuş, ayrılmak istemiyormuş.

Avukatım apartmandaki şahitleri bir bir dinledikten sonra kadının annemi kovduğunu, ölümüne sebep olduğunu anlattı. Sizlere daha önce söylediğim gibi kadın apartmanın kendisine bırakılması şartıyla ayrılığa razı oldu. Çocuğu da istemiyordu. Ondan kurtulmak için apartmanı terkedip kira evine çıktım. İşte Sait Efendiye de bu arada rast-

lamıştım. Yeni bir apartman dairesi tuttum. Sonradan da satın aldım, dayadık, döşedik, yeni bir hayat başladı.

Babamın anlattığı bu hikâye bende annemi görmek, tanımak hevesini ortadan kaldırdı. Babam dürüst ve bilgili bir insandı. Hiçbir zaman yalan söylemez, kimseye iftira etmezdi.

Sait Efendi:

— Handan Hanım daha sonra ne oldu? diye sordu.

Babam dişlerini sıkarak:

— Ortamalı bir karı oldu, dedi. Namık'ın kardeşi barlarda çalışırmış. Memur olduğunu söyleyen ağabeysi bu kadının kazancı ile geçinirmiş. Handan gibi epeyce güzel bir kadını kaçırırlar mı ya. Önce bir yıl kadar sabredip uslu durmuşlar. Yavaş yavaş dairenin eşyası, Handan'a aldığım kürkler, elmaslar satılmış. Bu arada bir de kız dünyaya gelmiş. Daha sonra apartman dairesi de satılmış. Dediği gibi Handan bencil bir kadın. Arkadaşı ile birlikte barlarda kazandığı parayı kocasına yedirecek değil ya. Kızı Namık'ın başına bırakıp kirli bir hayata başlamış.

Babamın anlattıkları burada bitiyordu. Ama adamcağız:

— Zavallı anacığım, diye sözünü bağladı. Bu karı yüzünden onu rahata kavuşturamadım. Sonradan kardeşim Cahide bana bir iki defa çattı:

— Bir anamızı evinde barındıramadın, hizmetçinin evinde öldü, yazıklar olsun sana, dedi.

Ne diyeyim, hakkı vardı. Bu yüzden aramız da açıldı. Seneler var ki ne onu gördüm, ne de kocasını.

Arkadaşlarım annelerinden söz ettikçe, ya da okula anneleri geldikçe benim içimde bir kırgınlık beliriyordu. Apartmanın bodrum katında doğurmuş olan bir kediyi görmeye gitmiştim. Kedi üç, dört yavruyu emziriyor, onları

yalıyor, Allah'ın kendisine verdiği bir sevgi ile onlara bakıyordu.

Bir viranede doğurmuş olan bir köpek, çöp tenekelerini karıştırarak, sağdan, soldan atılan taşlarla yaralanarak karnını doyurmaya çalışıyor, sonra çocuklarının yanına dönüyordu.

Hayvanlarda bile çok kuvvetli bir analık duyarlığı vardı. Beni doğuran kadın nasıl bir yaratıktı ki, bir kere beni aramamış, sormamıştı?

Lala Bey bu konuda:

— Babanız şansı olmayan bir insanmış, diyordu. Ya o Handan Hanımın güzelliğine kapıldı, ya da kaderin elinde oyuncak oldu. Bir başka erkek böyle bir kadını öldürebilirdi. İnsanlar kendilerine bir eş seçecekleri zaman çok düşünmeleri, çok uyanık bulunmaları gerekiyor.

*
* *

Ortaokulu bitirdiğim zaman on dört yaşındaydım. O zamana kadar hayatımda hiçbir değişiklik olmamıştı.

Babam da artık epeyce yaşlanmıştı. Başı tamamıyla gümüş rengini almıştı. Bu baş ona ayrı bir kibarlık ve güzellik veriyordu. Ama bazı akşamlar kahvesini içerken:

— Sait, diyordu. Yoruldum artık.

Sait Efendi bir gün:

— Bey, dedi. İşleri yavaş yavaş bıraksanız iyi olmaz mı?

Babam:

— Ben eve kapandığım zaman ölürüm, dedi. Her sabah yeni bir gayretle işe gitmek beni yaşatıyor.

— Daha başka avunacak meşguliyetler bulunabilir.

— Senin fikirlerine güvenim var.

— Ben sizden çok daha fazla yaşlıyım efendim. Bir ayağım çukurdadır. Bana kalırsa Murat Beyin istikbalini düşünmenin sırası da gelmiştir.

— Bunu ben de istiyorum. Ama bu ne ile olabilir?

— Kendinize uygun bir hanım bulup evlenebilirsiniz.

— Sait, ben iyice bayatlamış bir kadınla evlenemem.

— Daha taze olabilir efendim.

— Ölsün diye gözümün içine bakacak bir hanımla da evlenemem.

— Bir karar vermek zorunluğu var efendim. Murat Beyi yalnız bırakmayalım. Hiç olmazsa bugünkü hayatını sürdürmek gerekli. Para konusuna gelince, bir kısmını Murat Bey adına bankaya yatırabilirsiniz.

— O da bir fikir.

Endişeleri bendim. Hakikaten babam ve Lala Bey ölürse pek yalnız kalacaktım. Halam Cahide Hanımın yüzünü bir kere bile görmemiştim. Yalnız, liseye yazıldığım o sene, bir pazar günü, apartmana bir kız geldi. Lala Bey kızı salona aldı. Babam ortaya çıktı. Bu kızı tanımıyordu. Kız:

— Siz Orhan Beysiniz değil mi? dedi.

— Evet, dedi babam.

— Beni annem yolladı. Adresinizi telefon rehberinden aldım.

— Kızım, anneniz kim?

— Cahide Hanım.

Babam daha dikkatle baktı:

— Cahide'nin kızı, dedi. Demek benim yeğenimsin, ben de senin dayınım.

— Evet efendim.

— Hoşgeldin kızım. Gördüğüme memnun oldum. Annen nasıl?

— Annem bir gün iyi bir gün rahatsız, belli olmuyor ki.

— Baban?

— Babam iki yıl önce vefat etti.

— Ya...Vah vah...

Babam bir sigara yaktı. Ben kızın kıyafetine bakıyordum. Arkasında liseye giden kızların giydikleri okul forması vardı. Lâcivert bir etek, omuzdan askılı, içinde de hayli eskimiş bir beyaz buluz. Ayakkabıları hayli eskiydi. Çorapları da birkaç yerinden kaçmıştı. Babam:

— Kızım, dedi. Senin adın ne?

— Belma efendim.

— Peki, Belma kızım biz annenle kardeşiz. Ama nedense biribirimizi görmüyoruz. Bu can sıkıcı bir hâl. Ama şimdiye kadar ağabeysi olduğum hâlde annen beni aramadı. Daha önce seyrek de olsa görüşürdük. Benim evlendiğim kadın çok huysuzdu. Benim haberim olmadan annemizi evden çıkartmıştı. Zavallı kadın eski bir hizmetçimizin evinde öldü. O sırada annen bana ağır sözler söyledi. "Bir annemizi barındıramadın" filân gibi. Ben bir iki defa teklif etmiştim. Anneannenizin zaten bir dul maaşı vardı. Ben ayrıca bütün ihtiyaçlarını giderecek kadar para verecektim. Ama annen: "Selim huysuz bir insan, sen erkek evlâtsın, annemize bakmak sana düşer" demişti. Doğru. Ama sonu kötü oldu kızım. Peki annene dul, sana da yetim maaşı bağlanmadı mı babandan?

Kız önüne bakarak:

— Bağlandı, dedi. Ama pek az.

— Okuyor musun?

— Evet efendim. Orta sondayım. Ama geçen sene kaldım sınıfta. Annemin rahatsızlıkları, evimizdeki eksiklikler bana çalışma fırsatını vermiyordu.

— On beş yaşında filân olmalısınız.

— Evet efendim. O kadar.

— Şimdi açıkça söyleyiniz kızım, ben sizin dayınızım. Anneniz sizi bana ne diye yolladı?

Bakımsız ve besinsiz kalmış olan kız:

— Efendim, dedi. Annem babamdan kalan dul maaşını da bana bırakmak, kendisi anneannemin dul maaşını kendisine bağlatmak istiyor. Bu maaşın gerekli kayıtları sizde vardır her hâlde.

Babam:

— Dur bakalım, dedi. Cahide, babandan ne kadar dul maaşı alıyor?

— Ayda onbin lira efendim.

— Seninki?

— Benim yetim aylığım altı bin lira.

— Yavrum iyi dinle beni. Anneannenin dul aylığı yedi sikiz bin liranın içindeydi. Bence bu muamelenin bir kazanç getireceği yok. Aylarca uğraşılacak.

Belma önüne bakarak:

— Uğraşmaya mecburuz efendim, dedi. Kiradayız üstelik.

— Kirada mı? Babanız Selim Bey oturduğunuz apartman dairesini almadı mı?

— Taksitle alıyordu efendim. Vefat edince ev sahibi ödenen paraları kiraya saymaya başladı. Nihayet kiracı olup kaldık.

Babam kalktı, gitti, çekmecesinden bir aylık cüzdanı alıp getirdi:

— İşte kızım, dedi. Tarihi, numarası, aldığı maaş bu cüzdanda yazılı. Bununla mesele halledilebilir. Fakat bu zamanda ele geçirelecek dört beş bin lira bir para hiçbir şeyi temin edemez. Anneniz bu zamana kadar bana gelmemekle hata etmiştir. Onun ve benim dünyada başka yakınımız yok. İkimizin de birer çocuğu var işte. Sizin istikbalinizi düşünmek zorundayız. Al kızım, bu aylık cüzdanını annene götür. Fakat ben gelip görüşeceğim. Söyle annene bir gurur meselesi yapıp seni harcamaya kalkmasın.

Belma bizde yemeğe kaldı. Sıkılarak yemek yedi sonra çıkıp gitti.

Babam onun arkasından epeyce kederlenerek elleri arkasında, ayaklarının ucuna bakarak salonda bir aşağı bir yukarı beş altı defa gidip geldikten sonra:

— Sait, diye seslendi.

Sait Efendi mutfaktan çıkıp geldi:

— Buyurun, dedi.

— Bu çocuğu gördün ya?

— Gördüm efendim.

— O benim yeğenimdir.

– Öyle olduğunu işittim efendim.

— Ben de onun dayısıyım.

— Evet efendim.

— Doğmuş, bu yaşa gelmiş bir kızın sefalet çekmesi doğru mu?

— Doğru değil efendim.

— Ne yapmak lâzım?

— Geçimlerini kolaylaştırmak.

— Bu Cahide olacak kadın çok gururludur. Yardım kabul etmez.

— Etmeleri gerekir efendim. Nihayet bir annedir. Kendi gururuna kızını feda etmemesi lâzım.

— Yarın gidip göreyim mi dersin?

— İyi olur efendim.

Bu olay bizim hayatımızda bir hareket demekti. Ben okula hazırlıkla meşguldüm. Babam gitti, o akşam biraz heyecanlı olarak döndü. İlk işi bir duş yapmak, sonra pijamalarını, terliklerini giymek oldu. Sigara paketini de alarak yemek odamıza geldi. Köşesine oturdu:

— Acelesi yok Lala Bey, dedi. Daha yemek vakti olmadı. Ben anlatmak için geldim.

Lala Bey:

— Çok meraktayım Beyefendi, dedi.

Babam sigarasını yaktı, öksürdü:

— Dinleyin, dedi. Öyle bir dairede oturuyorlar ki, sıçan düşse başı yarılır. Tam takır, kuru bakır. Kardeşim hemen bütün eşyayı satmış. Üstlerindeki üstlerinde, altlarındaki altlarında. Benimle alay eder gibi iki odayı da gezdirdi bana. Bakışlarında bir kin vardı. İçin için gözleri parlıyor, dişlerini sıkarak konuşuyordu. Dayanamadım:

— Zorun ne Cahide! dedim. Ben senin ağabeyin değil miyim? Bir kere telefon edemez miydin? Senin sıkıntı çekmenden ben sorumlu değilim. Aldığım kadının malın gözü olduğunu da bilemezdim. Nitekim sen de insanı mutlu edecek bir evlenme yapmadın. Beğendiğine vardın. Bütün bunları geç bir kalem. Olan oldu. Anamın son zamanında çektiği sıkıntı hâlâ yüreğimi sızlatıyor. Onu nasıl aradığımı

sen de biliyorsun. Kendin için değil, ama dayısı olduğum bu kız için gereken her şeyi yapacağım.

Cahide kaşlarını çatıp hırsından titreyerek:

— Senden on paralık yardım kabul edemem, dedi.

Bende kızdım:

— Zorun ne? dedim. Benden ne fenalık gördün. Annemizi yanına vermek istediğim zaman "El adamı belki istemez" diyen sen değil miydin?

Babam bir iki yudum çay içtikten sonra:

— İşte böyle Sait, dedi. İki kardeş bile birbirini anlamıyor. Nerede ki el herifi veya el karısı anlasın. Biz münakaşa ederken kızcağız: "Anne kendin için bir şey kabul edemezsen etme, dedi. Ama bana sefalet çektirmeye hakkın yok. Böyle insanı utandıracak bir hayatı sürdürmektense ölmek hayırlıdır." deyince Cahide kızın kendisine kıyacağını zannetmiş olmalı ki: "İşte dayın, dedi. Allah mübarek etsin. Konuş ihtiyaçlarını söyle."

Üç aylık kiraları birikmiş. Evde satacak bir şey kalmamış. Bir fincan kahve pişirecek hâlleri yok. Cahide kurumuş mu kurumuş. Ev sahibini aradım. Yakasına yapıştım. Biçarelerden fazla fazla kira aldığını, birtakım masraf gösterdiğini anladım. Zalim herifin biri. Fakat dinsizin hakkından imansız gelir, derler. Ben Cahide ile kızına sahip çıkınca işler başka türlü oldu. Avukatımı çağırdım. Haydi tapu dairesine. Daireyi kızın adına satın aldım. Sonra evi döşemeleri için, ayrıca kızın kıyafetini yoluna koymaları için para verdim. Epeyce yekün tutan bir parayı da bankaya yatırdım. Ayrılırken Cahide:

— Affedersin ağabey, dedi. Ben senin böyle olduğunu bilmiyordum.

Babamın hikâyesi bu kadardı. Sait Efendi:

— Ömrünüze bereket efendim, dedi. Kızcağızın da hayatı körlenmemiş olur. Epeyce bir masraftan çıktınız şu hâlde:

Babam: İki milyon dedi. daireyi bir buçuğa aldım. Daireyi donatmaları için döşemeciye de telefon ettim. Artık üst tarafını kendileri bilir.

Babamın ne derecede zengin olduğunu bilmiyordum, ama işte bir çırpıda iki milyonu vermiş, ayrıca da evi döşetmeye kalkmıştı. Bu kadar bir para veren bir insan biraz düşünür ama babam tamamıyla keyiflenmişti. Demek bu kadar parayı vermesi onu hiç sarsmamıştı.

Bir gün Sait Efendi bana:

— Küçük Bey, dedi. Babanız hakikaten evcil bir erkek. Onun dışarıda kendisine bir arkadaş araması sıkıntılı bir durum. Keşke uygun bir hanım bulsa da evlense.

Ben, evin içine yabancı bir kadın girmesine razı değildim. Bunu düşünmüyordum bile. Aslında ben ana yüzü görmemiştim. Babamın anlattığı hain kadını hiç tanımıyordum. Ana sevgisi nedir bilmiyordum ama babamı hakikaten seviyordum. Onu bir başkasıyla paylaşmak işime gelmiyordu.

Daha küçüklüğümde, hemen her gece onunla yatardım. Benim için bir ana kucağı yoktu ama bir baba kucağı vardı. Bana Sait Efendi çok temiz baktığı hâlde, o ayrıca beni kontrol ederdi.

Sait Efendi bu davranıştan hiç alınmıyordu. Zaten onun yaptığı işlerde bir kusur bulunmazdı.

Babamın evlenme meselesine değindiği zaman:

— Dışarıdaki kadınlara hiç güvenilmez, dedi. İnsanı bir tuzağa da düşürürler. Özellikle babanız zengin bir insan. Sonra itibar sahibi.

Bir akşam yemeğinden sonra, Sait Efendi sofrayı toplarken babam:

— Lala Bey, dedi. Anlatacak bir şey kalmadı mı?

Sait Efendi:

— Ne bileyim efendim, dedi. İhtiyarlık bu. Bir anlattığımı bir daha anlatmaktan korkarım.

Sait Efendi, belli etmek istemiyordu ama hayli yaşlı ve yorgundu. Zaman zaman odasına çekilip yatağına uzanıyordu.

Yemek, temizlik, evin bütün işleri, alış veriş hep onun üzerindeydi. Babam bir yumurta pişirmesini bilmezdi. Lala Bey boş kaldığım zaman beni mutfağa çağırır, bazı yemeklerin nasıl pişirileceğini anlatırdı. Nedense bu işlerden ben de hoşlanıyordum. Adamcağız yorgun düştüğü zaman, özellikle akşam yemekleri için ona yardım ediyordum.

Kendi elbise ve çamaşırlarımın ütüsünü kendim yapıyordum Lala Bey odasından çıkıp mutfağa gelince, sofrayı kurulmuş, salatayı yapılmış, yemek masasının süslenmiş olduğunu görüyordu.

Bir gün gözleri dolarak bana:

— Küçük Bey, dedi. Bana yol görünüyor. Artık bir işe yaramıyorum. Bütün bu işleri bir hizmetçiye teslim etmem gerekiyor.

*
* *

Ertesi yıl babam evlendi. Tabii bu birdenbire ve kolay olmadı. Apartmanda bir katta karşılıklı iki daire vardı. Bizim karşımızdaki daireye bir yıl önce bir hanım taşınmıştı. Ondan önceki kiracılar kavgacı, gürültücü insanlardı. Bu nedenle yemek odamızda yemek yerken bazen durur, duvarın arkasından gelen kavga seslerini dinlerdik.

Bu gürültülü insanlar çıktı, gençten bir hanım taşındı. Adı da Calibe. Biz bu adı kapıcıdan öğrendik. Karşı dairenin kapısında söylenip duruyor:

— Calibe Hanım, yarımşardan ayda on beş ekmek eder, artık bunun parasını da vermemek olur mu? diyordu.

Hayli pahalı olan ve apartman masrafları ödenen bu daireyi bu kadın nasıl tutmuştu? Kıyafeti hiç de iç açıcı değildi. Ayakkabıları eski, boyasız ve birer tarafa çarpılmıştı. Çorapları yol yol akmıştı. Eteği soluktu. Belki bluzu çok eski olduğu için yazın sıcaklarında bile arkasına bir yün ceket giyiyordu.

Apartmanda, bizim kapımız arasıra çalınır, komşulardan biri ödünç koşulu ile ekmek, tuz, şeker, kahve, çay, hatta bazen para isterlerdi. Ama hiçbir zaman bu alınan şeyleri geri getirmemişlerdi. Lala Bey işi babama anlattığı zaman o:

— Aldırma, demişti. Ortalık çok fena. Bir lokma ekmek aslanın ağzında. Ne isterlerse ver, kimseyi yüzleme.

İşte, bu arada bir gün, kahvaltıdan sonra Calibe Hanım gelmiş, ben okuldaydım. Babam o gün gitmemiş. Zaten ara sıra evde kalıyor, yığınla gazete alarak okuyordu. Sait Efendi bana anlattı:

— Komşu hanım iş arıyor. Ortaokul tahsili varmış. Kırkyaşında kadar. Eğer bir yazıhane, bir doktor kabinesinde iş bulmak imkânı olursa pek memnun olacakmış. Bunun üzerine babam:

— Calibe Hanım, dedi. Siz şimdiye kadar dışarıda çalışmamışsınız. Piyasanın hâlini, özel yerlerdeki ahlâk düzeyini bilemezsiniz. Ayrıca güzel ve çekici bir hanımsınız, ben sizin şerefsiz bir hayata sürüklenmenize öncülük edemem.

Calibe Hanım renkten renge girmiş ve:

— Desenize, şerefimizle açlıktan öleceğiz, demiş.

Bunun üzerine babam sormuş.

— Hiç evlenmediniz mi?

— Hayır. Babam bir subaydı. Onunla şehir şehir gezdim. Beni isteyenlere babam güvenemedi. Sonra onu da kaybettim. Yaşım ilerledi.

— Hiç kimseniz yok mu?

— Allah'tan başka hiç.

— Bu dairenin kirasını nasıl verdiniz?

Komşumuz Calibe Hanım babama: Demek şerefimizle açlıktan öleceğiz, diye cevap vermişti.

— Aileden kalma tek taşlı bir yüzük vardı. Onu sattım. Üç aylık kirayı peşin olarak verdim. Babamdan kalan yetim aylığı ancak ayda on bin lira. Bu para ile hem kira vereceğim, hem yiyip içeceğim.

— Daha önce nerede oturuyordunuz?

— Bir başka apartman dairesindeydim. Kira borcum vardı. İcraya verdiler. Sokakta kaldım.

Sait Efendi:

— Kadın hayli güzel, dedi. Özellikle koyu kahverengi saçları çok gür. Bakışlarında bir soyluluk var. Baban da kadını beğenmiş olmalı ki: "Şimdilik benim de yazıhanede bir yardımcıya ihtiyacım var," dedi. "Bir deneyelim."

İşte böylece Calibe Hanım babamın yazıhanesine girmişti. Babam kendisine yemek getirtirken ona da ısmarlıyormuş. Bize hiç söz etmiyordu. Ama bir ay içinde Calibe Hanımın ayağındaki çarpık ayakkabılar, akmış çoraplar değişmişti. Yazıhanede beyaz bir önlük giyiyormuş. Ayrıca bir kumaş alıp kendisi dikmiş, hatta bir pazar bize gelerek makinede eteklerini bastırmış.

Aradan üç dört ay geçti. Sait Efendi hastalandı. O zaman babam Calibe Hanıma evin anahtarını verip:

— Lala Beyi ara sıra yoklayınız, demiş. Murat okula gidiyor. Benim de biraz işim var.

Ben Calibe Hanımı evde buldum. Her sabah erkenden kalkan, beyaz gömleğini giyip boyunbağını takan ve daima resmi bir kıyafette bulunan Lala Bey şimdi yatıyordu. Beyaz örtüler içinde bir yığın mat renkte kömür vardı sanki.

Babam hekime hergün yoklamasını tembih etmişti. Calibe Hanım bir zaman bizim dairede kaldı. Sait Efendi biraz kendisini toplayıp ayaklandı, ama eskisi gibi çalışmayacaktı. Kendisini yormayacaktı.

Mutfakta biraz çalışıyor, yemeği ocağa koyuyor, sonra odasına çekiliyordu. Daha sonra da mutfaktaki divanda oturmaya başladı.

Calibe Hanım dairenin içindeki işleri, elinden geldiği kadar yapıyordu. Lala Beyin tenbihlerini tutuyor ve ona "amca" diyordu.

Akşam yemeklerini beraber yiyorduk. Calibe Hanım herhâlde epeyce bir zamandan beri bu kadar çeşitli ve lezzetli yemeklere hasretti.

İnsanlar her şeye yavaş yavaş alışıyor. Okuldan dönüşte Sait Efendinin Calibe Hanımla konuşmalarını işitiyordum. Galiba Sait Efendi bu kadını babamla evlendirmek istiyordu. Calibe Hanım kendisine söylenenlere cevap vermiyor, ama önüne bakarak düşünüyordu.

Ben evimizde ilk defa bir kadın görüyordum. Bu kadın artık bizim daire halkından birisi gibi olmuştu. Kıyafeti de çok düzgündü. Sabahleyin erkenden bizim daireye geliyordu.

Fakat bu yaşantı da böyle sürüp gidemezdi. Apartmanda dedikodu yapmaya başlamışlardı. Calibe Hanım kendisini ayıplamaya kalkanlara:

— Ne kötülüğümü gördünüz, diyordu. İhtiyacım var, hizmetçilik yapıyorum. Daha bir diyeceğiniz var mı?

Apartman yöneticisi babama da durumu anlatarak Calibe Hanımı daireye sokmamasını bildirmiş, babam fena hâlde kızmış:

— Dairelerde nelerin olup bittiğinin farkında mısın? demişti. Herkes kendi ayıbını düşünsün, sonra benimle uğraşsınlar. Ukalalığın lüzumu yok.

Bir zaman için sesler kesilmişti. Fakat için için kaynıyordu daireler. Sonra birgün Calibe Hanım babamla birlikte

gitmiş, evlenmişler ve öyle geldiler. Babam bana:

— Calibe Hanıma artık anne diyebilirsin, dedi.

Doğrusu Calibe Hanım yaşlı bir adama varmakla belki iyi bir evlenme yapmamaştı, ama artık yokluktan, yalnızlıktan tamamıyla kurtulmuştu.

Babam hiçbir zaman beni kıskandıracak, kıracak bir davranışta bulunmadı. Hatta ilerisini düşünerek benim adıma iki milyon lirayı bir Bankaya yatırdı. Zaten Lala Beye de aylık vermiyordu, ama onun da banka da bir hesabı vardı. Yalnız bizden değil, bizden önce çalıştığı yerlerden de kazandığı parayı bir hesaba yatırmıştı. Adamcağız bizim evimizde kendi evinde gibiydi.

Calibe Hanıma gelince, saçları iyice ağarmış olan yaşlı kocasına çok iyi bakıyordu. Evlendiğinden pişman değildi. Elinin altında istediği kadar para vardı. Giyinip kuşanıyor, yiyip içiyor, günden güne toplanıyordu.

Onuncu sınıfa geçtiğim sırada halamın kızı Belma da liseyi bitirmişti. Kız annesini alıp gelmişti. Cahide Hanım evde bir kadın bulunca şaşırmıştı.

— Rahatsız etmiyeyim ağabey, sana teşekküre gelmiştim, dedi.

Babam onun koluna yapıştı.

— Evime ilk defa geliyorsun Cahide. Buna çok sevindim. Calibe Hanım da senin yengen oluyor. Bu yaştan sonra işte bir iştir oldu. Ama kısmetmiş.

Doğrusu Cahide Hanımı Calibe Hanım çok iyi karşılamıştı. Ağa Efendi pek dolaşmadığı için yemeğe kalmasını rica etti. Mükemmel bir yemek çıkarttı. İlk defa daha kalabalık olarak bir yemek yedik. Babam:

— Şimdi Belma ne olacak? dedi. Bu kadarla kalacak mı?

— Cahide Hanım:

— Bir karar veremedik ağabey, dedi. Hem sana teşekkür etmeye geldik, hem de fikrini almak istiyoruz.

— Belma'yı doktor yapalım. Daha yaşı küçük.

Halam heyecanla:

— Size yük olacak ağabey, dedi.

— Ne yükü, dedi babam. Memnuniyetle. Hemen üniversite imtihanlarına girmeye baksın. Doktor olamazsa pedagog olur. O da bir meslek.

Cahide Hanım memnun ayrıldı. Belki babamın evlenmesini istemiyordu. Ama ne olsa babamın varisi bendim. Ona bir şey düşmezdi. Babam sağlığında cömert davranıyor, kendisinden sonra olacakları düşünüyordu.

Calibe Hanıma gelince. Gün geçtikçe bu kadın toplanıyor, hatta güzelleşiyor, neşeleniyordu. Her hâlde hayatından pek memnundu ki ara sıra odalarından sesli olarak güldüğünü işitiyordum.

Ben bu gülüşü durup dinlerken Lala Bey:

— Bırak gülsün Küçük Bey, diyordu. Bu kadın çok güzel ahlâklı. Onunla evlenmekle babanız çok isabetli bir harekette bulunmuş. Bir başka kadın olsa, yavaş yavaş bu yuvaya hâkim olmaya kalkar. Ben burada nihayet bir hizmetçiyim. Görüyorsunuz ki bazı işleri bana danışıyor.

Ben, onları başbaşa bırakmaya gayret ediyor, ders, çalıştığımı bahane ederek odama çekiliyordum. Bu benim babama karşı bir direnmem oluyordu. Demek ki şuurumun altında bir kıskançlık vardı. Ama ben asıl annemi hatırlamıyordum ki, bu kadını kıskanayım!

İlk eşinden sadakat görmeyen babam, bu ikinci karısına biraz özenmeye başlamıştı. Kadının gezip tozduğu yoktu, ama sık sık giysiler yapınıyor, bazen ne zaman alındığını bilmediğim bir kolyeyi, bir bileziği takıyordu. Kadında bun-

ları benden gizlemek isteyen bir hâl vardı.

Okula gittiğim için sabahları erken kalkıyordum. Benden önce Lala Bey kalkıyor, kahvaltı hazırlıyordu. Bu işi Calibe Hanım yapmak istemiş, ama hiçbir zaman uyanıp davranamamıştı. Üstelik Lala Bey:

– Hanımefendi, diyordu, Yumurtanız hazır.

Ona da rafadan bir yumurta ile birkaç çeşit peynir, tereyağı, kızarmış ekmek ve çok lezzetli zeytinler veriyordu. Kimbilir ne kadar açlık çekmiş olan bu kadın şimdi bir eli yağda, bir eli balda sayılırdı. Günden güne de toplanıyordu. O sulanan bir çiçeğe, bir fidana benziyordu. Kuraklıktan, çorak tapraklardan kurtulmuş, verimli topraklara bol suya kavuşmuştu.

Babamın vakitli vakitsiz gelişi yüzünden, belki de çekindiği, aynı zamanda gidecek yeri de olmadığı için, bir yere çıkmayan Calibe Hanım yavaş yavaş sıkılmaya başlamıştı.

Önce babama ve kendi yatak odalarına ait işleri eline almak istedi. İyi niyet sahibiydi. Fakat kendisine en doğru görünen işleri yapıyordu. Meselâ babam mendil, kravat gibi şeylerini, odasında belli bir yerde arar, başka hiçbir tarafa bakmazdı. Şimdi sesleniyordu:

— Sait, benim mendillerim yerine konmamış.

Calibe Hanım telâşla:

– Ben konsolun gözüne koymuştum Orhan Bey, diye koşuyordu.

Bunu Sait Efendiye söylediği zaman ihtiyar adam:

— Hanımefendi, demişti. Beyefendi, her şeyini alıştığı yerde arar. Başka tarafa katiyen bakmaz. Onun için eşyasının yerini değiştermesiniz daha iyi olur.

Calibe Hanım:

— Ne olur? diyordu. Ben daha uygun buldum.

— Siz sağ elinize takmağa alıştığınız yüzüğünüzü sol elinizde mi ararsınız Hanımefendi? Alışkanlık böyledir. Bundan da kimseye zarar gelmez.

Babam bazı şeylerden rahatsız oluyordu. Meselâ ben okula gitmeden önce beni görmek siter, kalkardı. Birgün Calibe Hanımın:

— Siz niçin rahatsız oluyorsunuz. Murat kahvalı etti, hazırlandı. Koca çocuk. Merak edilecek bir durumu yok ki, dedi.

Babam:

— Hanım, doğdu doğalı ona ben hem analık, hem babalık ettim, dedi.

Calibe Hanım:

— Müsaade ediniz de ben meşgul olayım, dedi. Anası değil miyim?

Babam bu defa:

— Analık yapmak isterseniz buyurun. Ama Murat'la benim arama girmeyiniz, sizden çok rica ederim.

Bu bir çeşit tekdirdi. Babam odadan çıkmış ve bana seslenmişti:

— Murat saat kaç?

— Tam sekiz baba.

— Geç kalmayasın?

— Geç değil baba. Gidiyorum.

— Bir eksiğin var mı?

— Sağol baba. Her şeyim tamam.

Nedense Calibe Hanımı azarlar gibi konuşan babamın bu hareketinden memnun olmuştum. Kadının babama kar-

şı güveni epeyce azalmıştı. Ama bu varlıklı yuvadaki yerini kaybetmek hiç işine gelmezdi.

Bir gün, okuldan dönüşte, onun Sait Efendiye dert yandığını işittim:

— Lala Bey, kıymet bilir, diye yaşlı bir adamla evlendim. Fakat görüyorsunuz ya Beyefendi bana fazla bir önem vermiyorlar.

Lala Bey:

— Hanımefendi, dedi. Beyefendi, birçok genç kocadan daha hayırlı ve insandır. Siz evlenmeden önce kendisini tanıdınız.

— Ne yalan söyliyeyim Lala Bey, ben yalnız ve zaruret içendeydim. Belki bu sıkıntılardan kurtulmak için evlendim.

— İşte tamam Hanımefendi. O sıkıntılardan kurtuldunuz, Hanımefendi oldunuz. Her ne isterseniz yapılıyor, alınıyor. Aklınıza Murat Beye annelik etmek, Orhan Beyi de mutluk etmek gelmemiştir, sadece sıkıntıdan kurtulmak. Bu gayenize fazlasıyla eriştiniz.

— Ben size içtenlikle dert yandım Lala Bey. Siz beni tamamıyla bencil yaptınız.

— Anlıyorum hanımefendi. Tatmin edilmemiş bir hâliniz var. Daha başka şeyler aramakta da haklısınız. Beyefendinin alışkanlıklarına karşı gelmeyiniz. Şüpheci ve kuşkulu değil, güler yüzlü olunuz. Kocanız nihayet çok yaşlı bir insandır.

— Ne demek istediğinizi anlayamadım. Bu oturduğumuz daireyi oğlunun üzerine vermiş, ayrıca adına iki milyon yatırmış. Kız kardeşine de kesesinin ağzını açmış, bana ne kaldı ki?

— Bu bakımdan hiç üzülmeyiniz Hanımefendi. Beyefendi vefat edince, hissenize düşecek miras sizi de, daha sonra evleneceğiniz kocanızı da ömürlerinizin sonuna kadar rahat yaşatır.

— Kimin önce öleceği belli olmaz Lala Bey.

*
* *

Calibe Hanım, dairemizde bir varlık göstermek istemiş. Salonda bazı değişiklikler yapmış. Koltuklar kendi bildiğine ve zevkine göre yerlerinden oynatmış, sehpaları zevkine göre ayarlamış filân.

Ben okuldan dönünce doğru odama gittim. Biraz sonra da babam geldi. Calibe Hanım kendisini karşıladı. Babam soyunmak, ev kılığına girmek için odasına giderken salonun açık kasıpından içeriye bakmış ve:

— Bu ne? diye söylenmişti. Sait, niye değiştirdin eşyanın yerini?

Ben bu seslenme üzerine odamdan çıktım. Sait Efendi de göründü:

— Hanımefendi bazı değişiklikler yaptı Beyefendi, dedi.

— Ya öyle mi? dedi babam. Neden icabetti bu?

Salona girdi. Etrafa bir göz attı, sonra:

— Calibe Hanım, diye bağırdı. Buradaki resim nereye gitti?

Calibe Hanım süslü püslüydü. İyi bir karşılama yapacağından emindi. Ama babamın sesindeki asabiyeti farketti ve:

— Şey dedi, buraya yakışmıyor da, odalardan birine asarız diye kaldırdım.

Babam o zamana kadar görmediğim bir öfke ile:

— Bu salona yakışmıyor, öyle mi? diye bağırdı. Bana bak hanım, bu benim anamın resmidir. Canı isteyen yakıştırmasın, bence her tablodan, her levhadan kıymetlidir. Beğemeyenin canı cehenneme.

Sait Efendi salona girerek babama:

— Bey, diye seslendi. Hanımefendi bilmiyordu her hâlde. Yine yerine asarız, siz hiddetlenmeyiniz, sarsılırsınız.

Babam yatışmıyordu.

— Sen de mi görmedin Sait?

— Ben girmedim salona Beyefendi. Annenizin resiminin kaldırılacağını hiç tahmin edemedim, özür dilerim.

— Sen ne yaptın ki özür diliyorsun?

Calibe Hanım yüzü kıpkırmızı olduğu hâlde odadan babamın annesinin resmini alıp getirdi, koltuklardan birinin üstüne koydu.

— Buyurun, dedi.

Sonra hıçkırıklardan tıkanarak odalardan birine kapandı. İçeride çığlık çığlığa ağlama sesi geldi. Sait Efendi duvardaki tabloyu kaldırdı, yerine Seher Hanımın resmini astı.

Babam koltuğa yığılmış, elleri titreyerek sigarasını yakmaya çalışıyordu. Sait Efendi sakin bir sesle:

— Bilmeden yapılmış bir iş, dedi. Her hâlde yatak odasına asacaktı.

Babam:

— Bana sormuştu, dedi. Bu kadın kim diye? Ben de anlatmıştım. Ben anamın resmini beğendiğim yere asarım, onu kimse kaldıramaz, anladın mı?

— Tabiî anladım efendim.

— Bu yaştan sonra kaynana gelin meselesi mi çıkacak ortaya? Anacığımın resmini salona yakıştıramıyor, öyle mi? Kemikleri bile toprak olmuş bir kadıncağızı hangi vicdanla kıskanıyor? Bana soramaz, söyleyemez miydi?

Babam böyle bir süre söylendi. Sait Efendi onu teskin için çok çalıştı. Nihayet yemek odasına geçtik. Sofra hazırdı, babam:

— Git, çağır şunu, dedi.

Sait Efendi gitti. Calibe Hanımın kapandığı odanın kapısını vurarak:

— Hanımefendi, yemeğe buyurunuz, dedi.

İçeriden ağlamaklı bir ses:

— Ben yedim yiyeceğim kadar, diye söylendi.

Sait Efendi yalnız döndü. Tatsız, neşesiz bir yemek yedik. Calibe Hanım o geceyi misafir için ayrılmış olan odada geçirmişti. Babam onu çağırmadı, onunla ilgilenmedi. Sabahleyin de aynı vakitte kalktık. Ben babamla kahvaltı ettim. Çıkıp okula gittim.

Artık on birinci sınıftaydım. Yaşım on yediye varmıştı. Bir delikanlı sayılırdım. Odamın eşyası ona göre tertiplenmişti. Babamla aramız biraz açılmış gibiydi. Çünük onu bir yabancı kadınla paylaşmak zorunda kalmıştım. Bunun için Lala Bey:

— Şurada ne kaldı? demişti. Bir iki yıl sonra siz de bir kız arkadaşla ilgileneceksiniz. Babanız sizi bu kızla paylaşmak zorunda kalacak. Yaşlı adam, varsın biraz dünya ile ilgilensin.

Ama zaman zaman babam, beni çoktandır görmemiş gibi yanıma gelir, hatırımı sorar, bir şey isteyip istemediğimi araştırarak ilgisini gösterirdi.

Doğrusu Calibe Hanım da bana gayet iyi davranmıştı o

güne kadar. Babamın bana büyük bir kıymet verdiğini biliyordu. Bize geldikten sonra bütün sıkıntılardan kurtulmuştu. Apartmanın içindeki dairelerden bazı genç hanımlar gelir, onunla konuşurlardı. Hatta Calibe Hanım bu komşulara gidip gidemeyeceğini sormuş, babam:

— Tabii gidebilirsiniz, demişti. Ama dedikoduya meydan vermeyiniz.

Calibe Hanımda giyim kuşam, takıp takıştırma yerindeydi. Dedikodu yapan, onun rahatını kaçıranlar yok değildi. Babamla evlenmeyi ümit eden hanımlar Calibe Hanımın kendi kısmetlerini ellerinden kaptığını sanıyorlardı. Bazen salondan konuşma sesleri geliyordu. Calibe Hanıma kira veremediği ve günde yarım ekmek aldığı söyleniyor, eski yoksulluğu hatırlatılıyordu. Calibe Hanım:

— Benim bir şeyi inkâr ettiğim yok, diyordu. Ama Orhan Bey beni başkalarına tercih ederek almıştır.

İşte, şu resim meselesinden sonra bir iki gün kapandığı odadan dışarıya çıkmayan Calibe Hanımın, belki açlık da canına yetmişti. Nihayet bir gün, babamla ben gittikten sonra ortaya çıkmış, bir şeyler yemiş, sonra salondaki eşyayı eski yerlerine getirmiş ve o akşam da yemekte bulunmuştu.

Babam kendisine kapıyı açan karısının:

— Hoşgeldiniz?

Sözüne:

— Hoşbulduk, demişti.

Calibe Hanımın yüzünde bir solukluk vardı. Hatta biraz zayıflamış gibi geldi. Yemekten sonra da salonda biraz oturdu. Ben odamdan babamın konuşmasını duydum:

— Calibe Hanım, ben zengin olarak doğmadım. Birkaç kuruşum varsa onları çalışarak kazandım. Kız kardeşim var-

dı. Benden önce evlenmişti. Anam çok saygılı bir kadındı. Kendisinden fedakârlık yapmaya daima hazırdı. Handan'ın yılan gibi kendisini sokmasından benim haberim olmuyordu. Beni üzmek istemezdi. Bazen Cahide'nin evine gider, birkaç gün kalırdı. O ayrıldığı zaman ben huzursuz kalırdım, evde daima bir eksiklik sezerdim. Ne kadar üzüntülü olsa belli etmez, daima gülümserdi. Onun gözlükleriyle, başörtüsüyle, omuzundaki atkısıyla gelişleri hiçbir zaman gözümün önünden gitmez. Bu hakikatli ve uysal kadının ölümüne Murat'ın anası olan Handan sebep oldu. Benim ceplerim parayla doluyken, o kadıncağız bir hizmetçimizin evinde öldü. Ben bu ıstırabı on beş yıldan beri taşıyorum. Biraz sizi kırdımsa mazur görünüz.

Bu uzunca anlatıma karşı Calibe Hanım:

— Ben hata ettim Orhan Bey, dedi. Ama sizi temin ederim ki hiçbir kastım yoktu.

Mesele işte böylece kapandı. Calibe Hanımın içinde bir ukde kalmış olabilir. Ama bir ayağı çukurda olan kocası ile arasını açmamak için dürüst davranmaya başlamıştır.

Şimdi, onun bizim karşımızdaki dairede yokluk içinde yaşadığını yüzüne karşı söyleyenler, bazen ondan ufak tefek para alıyorlardı. Bu da Calibe Hanımı gururlandırıyor, her hâlde itibarı da yükseliyordu.

Arada bir halamın kızı apartmana geliyor, babamla ilişkisini kaybetmemek için çok nazik davranıyor, Calibe Hanıma da iltifat ediyordu. O, belki bir işin sonuna kadar her şeyi iyi karşılamaya ve sabretmeye kararlıydı.

Babam her sabah, kahvaltı sırasında birkaç gazeteye göz atardı. Ben de onun okuduğu gazeteye karşıdan bakardım. Böyle bir sabah, bir trafik kazasını okuyordum ki Handan adı dikkatimi çekti. Hemen:

— Baba, dedim. Bu Handan annem olmasın? Semiramis adını takınmış olan konsomatris Handan, diye yazıyorlar.

Babam gazeteyi çevirdi, baktı:

– O olacak, dedi. Su testisi su yolunda kırılır, derler.

Calibe Hanım da ilgilendi. Gece yarısı evine dönmekte olan Semiramis takma adlı Handan içkili olan arkadaşıyla bir ağaca çarpıp ölmüşler.

Baba bu Handan, annem olmasın, diyerek babama gazete haberini gösterdim.

Babam, benim yüzümde bir üzüntü aradı. Ama ben üzülmemiştim. Sadece heyecanlanmış, şaşırmıştım. Calibe Hanım bir aralık bana:

— Başın sağ olsun Murat, dedi.

— Sağolun, dedim. Ben bu kadını tanımıyorum. Bir resmini bile görmedim.

— Dürüst yaşasaydı her hâlde mutlu olurdu.

Bu konuda babamla bir şey konuşmadık. Yalnız Lala Bey:

— Kadın şerefsiz bir hâlde öldü,dedi. Bu Calibe Hanım da çok sıkıntı çekti. Pekâlâ güzel bir kadın. Kötü yolu tutabilirdi. Ama ne yokluklar çektiğini biz de biliyoruz. Ne olsa bir subay kızı.

Ben, bir aralık, aklıma gelen bir düşünceyi söyledim:

— Babam bu kadını kovmasaydı belki dürüst kalırdı. Değil mi?

Lala Bey:

— Orhan Beyden duyduğuma göre, fakir bir ile aile kızıymış. Birden kendisini varlık içinde bulunca yolunu şaşırmış, dedi. Bazen para, içki gibi insanın başına vurur. Ne yaptığını bilmez.

Birkaç gün sonra, evde bir genç kız buldum. Salonda babamı bekliyordu. Calibe Hanım biraz konuşmuştu. Bana:

— Şu kazada ölen konsomatris Semiramis Hanımın kızı imiş, dedi. Bayağı da güzel kız. Babanızı bekliyor.

Kızın yanında eski bir valiz vardı. Onu salon kapısının yanına bırakmıştı. Ben ana bir kardeşim olan bu kızla konuştum. Salona girdim. Konuşurken kızarıyor ve hep kuşkulu bulunuyordu. Adı Sevim'miş. Ortayı okumuş. Şimdi bir konfeksiyonda çalışıyormuş.

— Bir kere babanıza danışacağım, dedi. Gerçi benim babam değil. Benimle hiçbir ilgisi yok. Ama kendisinin iyi bir insan olduğunu işittim. Annem değil ama babam söylerdi. Anneme "Aklın olsaydı Orhan Beyden ayrılmazdın" derdi.

Babam geldi. Doğruca salona girdi. Yüzü hiç de gülmüyordu. İnsana cesaret verecek bir görünüşü yoktu. Kıza:

— Handan Hanımın kızısınız öyle mi? dedi.

— Evet efendim.

— Adınız da Sevim.

— Evet efendim.

— Benden ne istiyorsunuz?

Kız önüne bakarak titrek bir sesle:

— Bana bir yol göstermenizi ricaya geldim, dedi.

— Kaç yaşındasınız?

— On üç.

— Eh o kadar olmalı. Para mı istiyorsunuz?

— Hayır beyefendi. Konfeksiyonda çalışıyorum. Beni geçindirecek kadar bir aylığım var. Fakat kimsesiz kaldım. Zaten anneme güvenmezdim. Bir oda tutmuştuk. Her şey bu tek odanın içinde oluyordu. Annem çoğu gece gelmez, ya da sabaha karşı gelirdi. Şimdi ev sahibi madam beni istemiyor.

— Sebep nedir?

— Kötü yola düşermişim. Başı derde girermiş.

Kız epeyce güzeldi. Kıyafeti düşüktü, saçları yapılmamış, yüzü boyanmamıştı. Yalnız bakışlarında bir yılgınlık vardı. Her dakika ya ağladı, ya ağlayacak.

Babam merhametli ve dürüst bir insandı. Kimseden bir yardımı esirgemezdi. Bir aralık yüzüme baktı ve:

— Sen ne düşünüyorsun Murat? dedi. Bu hanım senin ana bir kardeşin oluyor.

— Siz bilirsiniz baba. Ben ne söyleyebilirim?

Babam sigarasını yaktı. Bu sırada Lala Bey salona gelerek:

— Yemek hazır efendim, dedi.

Babam kalktı ve:

— Yemek yiyelim Sevim Hanım, dedi. Sonra konuşuruz.

Kız ister istemez yemek odamıza geçti. Calibe Hanım da sofraya biraz yardım etti. Yemekler çok lezzetli ve çeşitli olduğu hâlde Sevim Hanımın boğazından pek güçlükle geçiyordu. Yemekten sonra babam:

— Calibe Hanım, dedi. Sevim Hanım bu gece bizde misafir kalsın. Kendi burnunun doğrultusuna gideceğine bize akıl danışmaya gelmiş. Tabiî böyle bir davranışı biz takdirle karşılarız.

Salonda otururken babam:

— Sevim Hanım, dedi. Siz bir genç kızsınız. Hayli de güzelsiniz. Toplumun içinde kaynayıp gitmeniz mümkündür. Bana açık söyleyiniz hiç erkek arkadaşınız var mı?

Sevim önüne bakarak:

— Selâmlaştığım gençler var, dedi. Çalıştığım yerde de bir iki genç var. Ama benim bunlarla hiçbir ciddi münasebetim yok. Annemin sürdüğü hayat benim gözümü korkuttu. Bu yüzden kendisiyle sık sık münakaşa ederdik. Bana benim aptal olduğumu, hayatın değerini bilmediğimi söylerdi.

— Ne yapmamı istiyorsunuz?

— Bilmiyorum beyefendi. Siz dürüst bir insansınız. Benim hayatımdan sorumlu değilsiniz. Ama ahlâkınız, karak-

teriniz, insanlık duygularınız var. Benim gibi bir kızın elinden tutmak isteyebilirsiniz.

— Konfeksiyonda neden çalışıyorsunuz?

— Orada benim gibi beş altı kız var efendim.

— Başka yerde iş aradınız mı?

— Aradım. Hangi yazıhaneye gitsem kabul ediyorlar. Ne iş bildiğimi, tahsil derecemi soran yok. Şunun bunun eğlencesi olmak istemiyorum.

— Benim de itimat edebileceğim kimse yok Sevim Hanım. Bir kere kız kardeşime sorayım. Belki kendisiyle oturmanız mümkün olur. Onun da genç bir kızı var.

— Beni isterler mi?

— Bir deneyelim Sevim Hanım.

Sevim bizde kalmaya başladı. Her hâlde babama, annesini hatırlatıyordu. Bir aralık Lala Bey:

— Anasına o kadar benziyor ki, dedi.

Babam ertesi gün Cahide halama gitmiş. Konuşmuş. Akşama:

— Sevim Hanım, dedi. Okumak ister misiniz?

Kız sıkılarak:

— Benim okul masrafımı kim üzerine alır? dedi.

— Cahide ile konuştum, onun evi müsait. Ben masrafınızı karşılarım. Sizi bir denemek istiyorum.

*
* *

Babam Orhan Bey, yavaş yavaş piyasadaki parasını çekti, işlerini bitirdi ve ilişkilerini kesti. Bunu çevreye belli etmedi. Yeniden girişimlerde bulunmamış, alacağını almış ve vereceğini vermişti.

Bu sırada ben üniversiteye gidiyordum. Elektrik mühendisi olarak yetişmek istiyordum. İlk yılı başarı ile atlatmıştım. Şimdi tam yirmi yaşındaydım. Bu bakımdan erken yetişmekte olduğum söyleniyordu.

Babam yetmiş yaşına yakındı. Görünürde bir rahatsızlığı yoktu ama hekimler çalışmamasını, hafif yürüyüşler yapmasını, az sigara içmesini ve üzüntülerden uzak kalmasını salık vermişlerdi.

Aradan üç yıl geçtiği için halamın kızı tıbbın ikinci sınıfına gelmişti. Halamın kabul ettiği Sevim'e gelince, bu kız anamızın huylarını hiç kapmamıştı. Onu kabulde nazlanan ve belki babamın zoru ile kendileriyle birlikte oturmasını isteyen halam sonradan:

— Ağabey, bu kız aptalca, alıkça dürüst, demişti. Son derece saygılı. Benim de genç yaşta kızım var. Fakat bunun gibi değil. Elini işe sürmez. Sevim bayağı her işi görüyor. Okuldan gelir gelmez işe başlıyor. Her dakika da huzursuz. Anasına hiç benzemiyor.

Sevim iki yıl ortada okumuş ve liseye geçmişti. Şimdi o da on altı yaşındaydı. Bayağı gösterişli ve alımlı bir kızdı. Yalnız anasının sürdüğü hayat yüzünden ıstırap çektiği ve bunalım içinde bulunduğu anlaşılıyordu.

Halam geçimsiz bir kadındı. Belma da az çok ona çekmişti. Sevim onların evinde horlanıyor, sık sık, sebepsiz olarak azarlanıyordu. Babam bir gün halamın dairesine gitmiş, Belma'nın Sevim'i fena hâlde azarladığını görmüş ve darılmıştı.

— Bu kız için ben size para veriyorum. Bütün masrafı benim üstümde. Hiç olmazsa derslerine çalışacak vakit bırakmanız gerekir.

Sonra seslenmişti:

— Sevim, topla bohçanı, gidiyoruz.

Halam telâşa düşmüş:

— Aman ağabey, demişti. Ne var şimdi ortada?

— Ne olacak senin ve Belma'nın kibri, azameti var. Benim emanet bıraktığım bir kıza eziyet etmeye hakkınız yok.

— Biz onu doğru yola sokmaya çalışıyoruz.

— O doğru yolu kendisi seçerek bana geldi. Dürüstlüğünden söz eden de sensin Cahide.

— Ağabey, Belma bir hata yaptı, bağışla.

— Hayır, şimdi Sevim benimle gidecek.

— Ben ona analık ediyorum.

— Gereği yok. Beni daha fazla sıkıştırma, pişman olursun.

Babam Sevim'i alarak geldi. İlk işi okul kaydını incelemek oldu. Sonra Calibe Hanıma tembih etti.

— Yarın okula gidiniz, Sevim'in yeni adresini bildiriniz. Sonra onun için gerekli olan ne varsa alınız.

Annem Handan Hanımın kızı olan Sevim, böylece bizim dairemize gelerek aile halkından biri oldu. Ona bir oda verildi. Bir gün babam bana:

— Murat, dedi. Sen ananı hiç görmedin. Bizde resmi de yoktu. Fakat Sevim'in yüzüne bak, anneni görmüş gibi olursun, o kadar benziyor.

Hakikaten pek güzel bir kızdı üvey kardeşim. Ama o anasına hiç çekmemişti. Okuldan gelir gelmez Calibe Hanıma soruyormuş:

— Ne iş yapayım dersiniz anne?

Ben Calibe Hanıma bir kere bile anne, dememiştim. Fakat Sevim sokulmak, kendisini kabul ettirmek, göze girmek istiyordu. Hatta Calibe Hanım:

Halam'a kızan babam Sevime: Topla bohçanı gidiyoruz, demiş.

— Sevim ben senin annen değilim, bana abla da diyebilirsin, demişti.

Sevim, Ağaefendinin söylediğine göre:

— Benim abladan çok dürüst bir anneye ihtiyacım vardı, demiş. Beni bağışlayınız, bir daha anne demem.

O zaman Calibe Hanım çok duygulanmış:

— Benim öz kızım olduğunu isterdim Sevim, demiş. Mademki içinden öyle geldi, bana anne, de. Memnun olurum. Bak ağabeyin bir kere bile bana anne demedi.

Sevim Calibe Hanıma kendisini sevdirmekte benden çok ileriye gitmişti. Kız babamın yanında bir hata yapmaktan çok korkuyordu. Hâlbuki babam onu hiç yadırgamıyor, hatta onunla sık sık konuşuyordu. Kimbilir, bu kız ona ilk karısını hatırlatıyordu belki. Şimdi kızı görünce karısını görmüş gibi oluyordu.

Sevim zeki, çalışkan ve becerikliydi. Kısa zamanda dairenin içinde birçok işi üzerine almıştı. Bu arada Lala Beye de yardım ediyordu. Lala Bey ona bir şeyin en iyi bir şekilde nasıl yapılacağını tarif ettiği ve yaptırdığı gibi, bazen öğüt de veriyor, yumuşak bir sesle:

— Küçükhanım, diyordu. Orhan Beye gelmekle çok iyi bir harekette bulundunuz. Buna kimse cesaret edemezdi.

Bunu Sevim de biliyordu. Şimdi onun bir odası ve kendisine ait eşyası vardı. Okuldan dönünce, ona iki saat kadar çalışma vakti bırakılıyordu. Calibe Hanım:

— Kızım sen dersini hazırla, diyordu.

Cahide halamla Belma çok çalıştırmışlardı kızı. On üç yaşında bir kıza evin bütün işi yüklenmişti. Bize gelir gelmez kız âdeta feraha çıkmış, daha iyi yiyip içmeye, daha güzel giyinmeye başlamıştı. Sonra kendi hâline bırakılıyor ve azarlanmıyordu.

Lala Beye gelince, adamcağızın saçları hemen hemen bembeyazdı. Kamburu çıkmış ve beli hafifçe bükülmüştü. Alış verişe pek çıkamıyor, ancak evin içinde çalışıyordu. Bir öğleden sonra, üniversiteden dönüşte çarşıya pazara gidiyordum.

Babam bana bir otomobil almıştı. Üniversiteye bununla gidip geliyordum. Sevim'i de okuluna bırakıyor, bazen

Ağaefendi ile alışverişe çıkıyordum. Haftada iki gün okullar tatil olduğu için müsait havalarda hemen bütün aile bir araba gezmesi yapıyorduk ki, pek sokağa çıkmayan Calibe Hanım için de bu iyi geliyordu.

Bu arada babam, öteden beri işlerini gören avukat Rahmi Beye birkaç defa gitmiş ve bir vasiyetname yazdırtmıştı. Buna neden gerek gördüğünü ben bilmiyordum ama babam kendisinde bir bitkinlik hissediyordu.

Ben annem hakkında bir şeyler öğrenmek isteğinden kendimi alamıyordum. Bunu babama soramazdım. Ama babamdan ayrıldıktan sonra annemle yaşayan Sevim'di. Bu zeki kız, anasının adını bir kere bile ağzına almak istemiyor, onun bir konsomatrisin kızı olduğunu unutmamızı istiyordu. Fakat ben yalnız kaldığımız zaman ona bazı sorular yöneltmekten kendimi alamıyordum. Bir gün odasına girdim:

— Derslerini hazırladın mı Sevim? dedim.

— Evet ağabey, dedi. Şimdi ben de çıkıp biraz mutfakta çalışacaktım.

— Sana sormak istediğim bazı şeyler var?

— Buyurun.

— Annen nasıldı Sevim?

Sevim iyice kızardı. Yüzüme şaşkınlıkla baktı:

— Benden ne öğrenmek istiyorsunuz ağabey?

— Bak Sevim, dedim. O benim de annemdi. Yüzünü hiç hatırlamıyorum. Beni bir kere bile kucağına almamış, bir damla sütünden emzirmemiş. Hâlbuki dünyaya gelmek benim suçum değildi.

Sevim aynı sıkıntı içinde:

— Ağabey, dedi. Şimdi huzurum kaçtı. Bana kötü bir ka-

dının kızı olduğumu mu hatırlatıyorsunuz?

— Beni yanlış anlama, dedim. Bu dairede seninle benim aramızda bir ayrıcalık yok. Babam çok anlayışlı ve medeni bir insan. Böyle olmasa seni halamın evinden buraya getirmezdi. Burada hemen hiçbir şeyin eksik değil.

— Huzurumdan başka.

— Bir gün huzura da kavuşursun. Kaç yıl oldu bir aradayız. Aynı kadın seni de beni de dünyaya getirdi. Kötü bir yol tuttuysa bu bana da dokunur.

Sevim akıllı bir kız olduğu için:

— Ne öğrenmek istiyorsunuz ağabey? dedi.

— Annen sana çok benzermiş, doğru mu?

— Evet. Odasını tuttuğumuz madam da bunu yüzüme karşı söyledi. Bir iki yıl sonra benim de ortamalı olacağımı sanıyordu. Saçı, başı hep benimki gibiydi. Son zamanlara yüzünde bir yorgunluk belirmişti. Kötü bir yorgunluk. Bana inanınız artık yüzüne bakmak, onun yüzündeki ahlâksızlık belirtilerini görmek istemiyordum. Beni okuldan çıkarttı. Bana artık harçlık vermiyordu. Ben dolaştım, bir konfeksiyonda iş buldum. Benim okuldan ayrılmakla kendi istediği yola düşeceğimi sanıyordu.

— İçki içiyor muydu?

— Onun görevi müşterilere içki içirmek ve bu arada kendisi de içmekti. Daima ağzı içki kokuyordu. Sonra çok kötü, hep küfürlü konuşuyordu. Birkaç defa beni dövmek istedi. Ama içinden çürümüş bir kadındı. Hiç gücü kalmamıştı. Benimle baş edemez, sarhoş sarhoş ağlar: "Keşke Murat'ı yanıma alsaydım," derdi. "O erkek evlâttır, çalışır, bana bakardı. Sen hayırsız çıktın."

Sorduğum ve öğrendiğim şeylerden ben de memnun değildim.

— Sende hiç resmi yok mu? dedim.

— Hayır, dedi. Nüfus kâğıdında bir resmi vardı. Onu da öldüğü sırada nüfus idaresi istedi. Bütün bunları bana neden soruyorsunuz?

— Annem hakkında bilgi almam normal değil mi?

— Kirli ve iğrenç bir anne. Sormasanız daha iyi.

Babam artık hep evdeydi. Çeşitli gazeteleri okuyor, pek sıkılırsa Lala Beyle konuşuyor, odasının köşe penceresinden caddeden gelip geçenleri seyrediyordu. Sigarayı da pek az içiyor, bu yüzden de sıkılıyordu.

Babamın yaşlılığı ve hep dairede kalması yüzünden aile biraz neşesizdi. O, her şeyden sıkılıyordu. Calibe Hanımı da bazen gözleri kızarmış görüyordum. Bir bahane bulup babam ona da çatıyordu.

Diğer taraftan, Lala Bey de epeyce yorgun ve rahatsızdı. O da eskisi gibi canlı hareket edemiyor, bazen yemek odasında, ya da mutfakta uyukluyor, bu yüzden yemekleri yaktığı, ya da tuzunu koymadığı, yağsız pişirdiği oluyor, o zaman babam:

— Sait, sen de mi bunadın benim gibi? diyordu.

Lala Bey mahcup oluyordu. Ama onu babam katiyen azarlamıyordu. Yalnız Calibe Hanıma, ya da Sevim'e:

— Biraz siz gayret gösteriniz, diyordu. Ne benden hayır var, ne de ondan!

Sevim Calibe Hanımdan daha girgin ve kurnazca hareket diyordu. Hâlâ temizliğinden bir şey kaybetmeyen Lala Beyin başını okşuyor, ellerini tutuyor, ona bir kız evlât gibi davranıyor, çoğu zaman elindeki işi alıyor:

— Lala Bey, bir gün yemek pişirmek bana da gerekecek, diyordu.

Sevim, Sait Efendiye yardım ediyor, bir gün yemek pişirmek bana da gerekecek, diyordu.

Halam Sevim'i elinden kaçırdığına çok üzülmüştü. Çünkü babam onun için fazla fazla para veriyordu ki, halam bu paranın hepsini kıza harcamıyordu. Hatta bize geldiği zaman kızın arkasında doğru dürüst bir iki elbise ve çamaşır yoktu. Yaz ortasında kışlık ayakkabı ile gelmişti. Giydiği çorapların hepsi yol yol akmıştı.

Cumartesi günleri, hemen daima çarşı pazar için araba ile çıkıyorduk. Calibe Hanım Sevim'i de yanına alıyordu. Daha dipdiri, taş gibi, sağlığı düzgün, giydiği yakışan bir kadındı. Babam:

— Calibe Hanım, cumartesi geldi. Eksiklerinizi gidip alınız, Murat sizi götürsün, diyordu.

Üvey annem Calibe Hanımın sessizliği ve her şeye uyması Lala Beye de biraz tehlikeli görünüyordu.

— Hanımefendinin bu davranışı hiç normal değil, diyordu. Bir şey bekler, bir şeyin olmasını gözler gibi. Belki de bir bunalım geçiriyor.

Fakat kadın, babamın hemen bütün alışkanlıklarını kavramıştı. Biraz huysuzluk etse bile gayet yumuşak bir sesle konuşuyor, sırasında özür diliyor, güleryüz göstermeye çalışıyordu.

Çalışkan, dinamik bir adam olan babam şimdi gazetesini okurken başı arkasına yaslanıyor, gözlükleri gözlerinde, uyuyup kalıyordu.

Sevim, ona hizmet için fırsat beklerdi. Kız belki ailemizin içinde barınmak için biraz riyakârdı. Herkese gayet iyi muamele ediyor, her sözü dinliyordu.

*
* *

Fakültenin üçüncü senesinde babam Orhan Bey öldü. O sırada yirmi bir yaşındaydım. Pek küçük yaşımdan beri görmeğe alıştığım babamın ölüp gitmesi, beni hiçbir zaman azalmayacak bir acıya gömdü. Ağladığımı hiç hatırlamam, ama babamın ölüsü üzerine kapanarak ağladım.

Bu olay bir gece yarısı olmuştu. Calibe Hanım kapıya gelerek bana seslendi. Babam akşamdan neşeli ve çok sağlıklı görünüyordu. Biribirimize rahatlık dilemiş, odalarımıza çekilmiştik.

Ben babamın odasına girdiğim zaman Lala Beyi babamın karşısında Kur-an'ı Kerim okurken gördüm. Babam arka üstü yatıyordu. Gözleri yarı aralıktı, boğazından bir hırıltı çıkıyordu.

Calibe Hanım yatağın ayak ucuna ilişmiş, başına bir başörtüsü almıştı. Sevim solmuş, pek perişan bir durum almıştı. Benim telâşlı hareketlerime karşı Lala Bey sesini biraz yükseltti ve eliyle bana işaret etti. ne demek istediğini anlamadım. Calibe Hanım bana babamın ara sıra oturduğu koltuğu gösterdi.

Oraya oturdum. Artık işi anlamış ve tıkanmıştım. Lala Bey eliyle sürahiyi işaret etti. Onu Calibe Hanım gelmeden önce, her akşam yeniden yıkar, taze su doldurur, komodinin üzerine koyardı.

Sevim bardağı alarak dışarıya çıktı, taze su doldurdu, babamın yanına yaklaştı, pek hafif aralık olan dudakları arasına, tatlı kaşığı ile biraz su vermek istedi.

Babamın dudakları ıslandı, fakat su ağzının içinde kaldı, çenesinden doğru göğsüne kaydı. Calibe Hanım karyolanın boş tarafına geçti. Daima orada yatıyordu. Başörtüsünün ucuyla babamın çenesini ve boynunu kuruladı.

Ağaefendi okumasını bitirmişti. Karyolanın ayak ucuna sandalyeyi çekti. Örtülerin altından babamın ayaklarını buldu. Yavaş yavaş ovmaya başladı. Yaz ayında ve tatildeydik. Hava sıcaktı. Yaz gecelerine mahsus hafif bir aydınlık vardı gökyüzünde.

Babamın elleri hafifçe kımıldadı. Sol elini Calibe Hanım tuttu. Pek hafif olarak okşadı. Öteki eliyle babam bir şey arar gibiydi. Ben elimi eline uzattım. El iyice soğuktu.

Sessizce ağlıyordum. Birden Sevim hafif bir çığlık kopardı. Başımı kaldırdım. Sait Efendi kızı dışarıya doğru itiyordu. Babamın hırıltısı kesilmişti, gözleri donuk bir bakışla hareketsiz kalmıştı.

Sevim, Sait Efendiye karşı geldi. Yere diz çöktü, babamın soğuk elini iki eli ile tutarak hıçkırdı:

— Baba, babacığım.

Sait Efendi Besmele çekti. Babamın göz kapaklarını titreyen parmaklarıyla kapattı:

— Ulu Tanrı, varsa, günahlarını bağışlasın, dedi. Her doğan ölecektir. Kalacak olan yalnız Allah'tır.

Sonra bize dönüp titrek bir sesle:

— Başınız sağ olsun, dedi. Allah sabrını verir.

Babamın üzerine bir örtü çekildi. Ortalık yavaş yavaş ağarırken Sait Efendi:

— Küçük Bey, dedi. Babanızın vasiyeti vardır. Ağlayıp kendinzi helâk etmiyeceksiniz. Haydi, çekiliniz artık. Ben onu bekliyeceğim. Zar zor sıcak bir şeyler içiniz, sonra avukat Rahmi Beye haber veriniz. Hiçbirimizde son vazifemizi yeteri kadar yapacak güç kalmadı.

Ben bu ihtiyar zencinin ilk defa ağladığını gördüm. Kurumuş, canı çekilmiş sanılan gözlerinden ip gibi yaşlar iniyordu:

— Ah efendim, ben senin acını görmek için mi yaşadım?!

Calibe Hanım:

— Sait Efendi, diye seslendi. Başımıza bir de sen iş çıkartma.

Babamın vasiyeti vardı. Babasının ve annesinin kabrinin yanına kendisi için de bir mezar yaptırmıştı. Her şey hazırdı.

Ben arabayı çıkartarak önce halama gittim. Babamın öldüğünü söyledim. Sonra Rahmi Beyin oturduğu apartmandairesine yöneldim. Halam:

— O karı nihayet ağabeyimin başını yedi demek ki! dedi.

— Haksızlık etme hala, dedim. Calibe Hanımın bu zama-

na kadar hiçbir fenalığını görmedik.

Rahmi Bey kendi arabasıyla gerekli olan yerlere gitti. Ben halamla ve Belma ile apartmana geldim. Sait Efendi belediye hekimine telefon ettikten sonra bir köşeye yığılmıştı. Adamcağız birkaç saat içinde daha fazla erimişti. Calibe Hanımla Sevim'in gözleri ağlamaktan şişmiş, sesleri boğuk boğuk çıkıyordu.

Dairenin içinde bir ağlamayan varsa o da halamdı. İlk işi Calibe Hanıma babamın parasının, banka cüzdanlarının nerede olduğunu sormak olmuştu. Calibe Hanım:

— Bilmem, dedi.

— Nasıl bilmezsin, sen necisin burada?

Belma:

— Anne sana ne? diye itiraz etti. Neye sorup duruyorsun?

— Elbette hesap soracağım, dedi Halam. Ölen benim ağabeyimdir.

Belma sert bir sesle:

— Burada karısı, oğlu varken sen hesap soramazsın anne, dedi. Dayım bize yapacağı iyiliği yaptı.

Daha ölü yere indirilmiş yatarken, Cahide Hanımın bu hırçın ve haksız davranışı beni de sinirlendirdi.

— Hala, babamın nesi varsa bende, dedim. Kimsenin kalbini kırmağa kalkma bu aralık.

Halam aynı hırçınlıkla:

— Görürüz bakalım, dedi.

Onun bu hâllerine kendi kızı Belma'dan başka Calibe Hanımla Sevim de şaşmıştı. Ama kimse bu konu ile meşgul değildi. Avukat gelmişti. Babam, güçlükle ayakta duran Sait Efendinin gözleri önünde hazırlandı, cenaze arabasına

konularak camiye götürüldü. Ben de beraber gittim. Döndüğüm zaman evdekileri bitkin buldum.

O gün, ikindiye kadar kimse bir şey yemedi ve gözyaşlarını tutamadı. Yalnız halam fikrini değiştirmiş olmalı ki mutfakta bir şeyler hazırlıyor, daire halkını yemek yemeye çağırıyor:

— Ölenle ölünmez, diyordu. Allah kabir rahatlığı versin.

Babam ikindi namazından sonra aile kabristanına götürüldü. Cenazesinde pek az kişi bulundu. Rahmi Bey tanıdıklarından birkaçına haber vermişti. Zaten babam gösterişi hiç sevmezdi.

Gerekli olan bütün işleri yaptık. Eve döndük. Hepimiz bitkin bir hâldeydik. Cahide Hanım durup durup etrafındakileri iğneliyor, bu arada ağlayan Sevim'e de:

— Sana ne oluyor, diyordu. Sen dış kapının mandalasın.

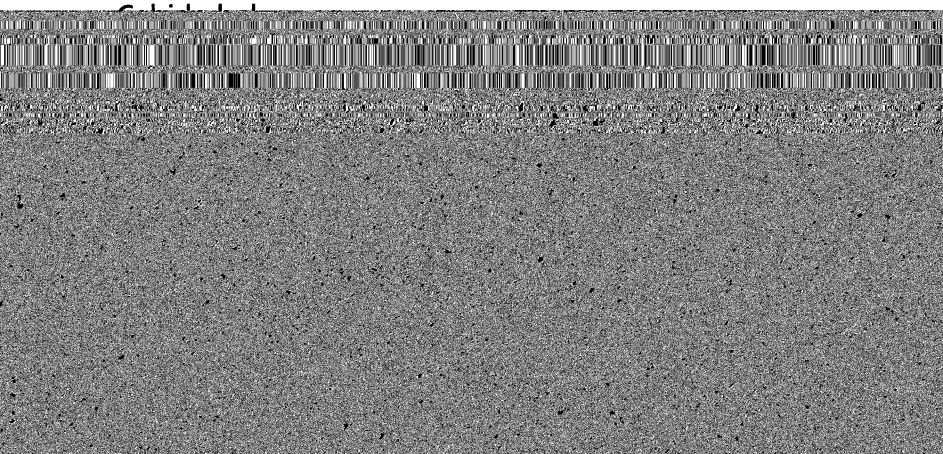
Sevim:

— Benim babamdı, dedi. Babamdan daha ileriydi.

— Haydi ordan riyakâr, ben bilirim seni!

Belma:

— Anne, dedi. Burada herkesle uğraşma. Kalk eve gidelim.

Ana kız hayli çekiştiler. Belma, Calibe Hanımdan, Sevim'den ve benden özür diledi, çıkıp gittiler.

Biz kendi başımıza kaldık. Sait Efendi inleye sıklaya birşeyler hazırladı. O akşam yemeğinde babamın yeri boş kalmıştı. Bir akşam önce, orada oturmuş olan babam artık yoktu. Hepimizin gözleri dolu doluydu. Ailemizin temel duvarları yıkılmış, şaşkın, âvâre kalmıştık.

Rahmi Bey, ertesi gün telefon ederek bizimle görüşmesi gerektiğini ve öğle yemeğine geleceğini söyledi. İster istemez bir yemek hazırlandı. Öğleye doğru da Rahmi Bey geldi. O da yaşlı bir adamdı ve çok üzülmüştü.

Yemekten sonra salonda toplandık. Rahmi Bey ortaya bir zarf çıkarttı, bize:

— Gerçi ortada kanun vardır, her şey ona uygun olarak yapılmalıdır, dedi. Bu yazıda babanızın, kocanızın bir vasiyeti var. Bana yazdırttı, kendisi okudu ve kapattı. Hanımefendinin ve Murat Beyin nüfus kâğıtlarını alıp veraset dairesine gideceğim. Vergi olarak pek az şey ödeyeceğiz. Çünkü merhum Beyefendi, ortada mülk olarak taşınmaz mal bırakmamıştır. Bu daireyi daha önce Murat Beye bırakmıştı. Bütün parasınıda kendisi taksim etmiş ve mirasçılarının adına ve onların hesaplarına bankaya yatırmıştı. Şimdi izninizle zarfı açıyor ve okuyorum.

Rahmi Bey zarfı açtı. Babamın imzasını ve bir satır kadar el yazısını bize gösterdi. Lala Beyle ben baktım. Calibe Hanım ilgilenmedi. Zaten bize itimadı vardı. Sevim'e gelince, babamın ölümünden sonra ne olacağını bilmiyordu.

Rahmi Bey Sait Efendi'yi de çağırarak babamın yazdırdığı direktifi şöyle okudu:

"Ben, Murat'ın babası ve Calibe Hanımın kocası olarak, sağlığımda ve kendi isteğimle işlerimi tasfiye ettim. Kimseye bir borcum kalmamıştır, kimseden de alacağım yoktur.

Oğlum Murat'ın adına, bankadaki parasına ilâveten bir milyon lira daha yatırdım. Ana bir kardeşi olan Sevim'e bakmasını, ona yüksek tahsil yaptırmasını ve evleninceye, ya da kendisini idare edecek bir meslek sahibi oluncaya kadar bütün masraflarını karşılamasını ve kendi mülkü olan apartman dairesinde oturtup, huzur içinde yaşamasını sağlamasını istiyorum.

Calibe Hanıma gelince, kendisine, eski hesabının üstüne bir milyon lira daha yatırmış bulunuyorum. Banka dekontları bu zarfın içindedir. Calibe Hanım arzu ederse Murat'la birlikte oturabilir. Aile hayatını devam ettirir. Ayrı çıkmak veya evlenmek isterse hareketlerinde tamamıyla serbesttir. Parasının aylık geliri yetmiş bin liradan fazladır.

Sait Efendi'ye gelince. Kendisinin yeteri kadar parası vardır ve emeklerinin karşılığı olarak onun adına da bir miktar para yatırdım. Başka kimsesi olmadığı için ömrünün sonuna kadar Murat'la birlikte oturmasını arzu ediyorum.

Kardeşim Cahide'ye ve yeğenim Belma'ya hayatları boyunca kendilerini idare edecek bir para vermiştim.

Vefat belgem alındıktan sonra, evdeki kasada bulunan paranın veraset belgesinde gösterilmesini istiyorum. Şimdiye kadar bana olan hizmetlerine karşılık ve bütün bu veraset işini de gördükten sonra, Rahmi Beye beş yüz bin lira verilmesini Calibe Hanımla Murat'tan rica ederim. İsteklerim bunlardır."

Rahmi Beyin okuduğu yazıyı dikkatle dinlemiştik. Kimsenin itirazı yoktu. Evdeki kasada bir milyon liraya yakın nakit para vardı. Artık masraf ettikçe, nereye ne verilirse, yazmaya başlamıştık.

Bir ay kadar sonra hukuk hakimliğine gittik. Bütün Muameleyi Rahmi Bey hazırlamıştı. Verilecek pek az veraset harcı çıktı ortaya. Temyiz süresini beklerken halam Cahide

bizim miras kaçırdığımızı iddia ederek beni ve Calibe Hanımı dava etmiş.

Böylece bir mahkeme daha oldu. Calibe Hanımla ben ve Lala Bey gitik. Rahmi Bey de vardı. Halam Cahide Hanım bir avukat tutmuştu. Kendisi de mahkemeye gelmişti. Tuttuğu avukat yargıcın:

— Bu hanım vefat eden Orhan Beyin nesi oluyor? diye sordu.

Avukat:

— Kız kardeşi, dedi.

— Neyi dâva ediyorsunuz? Sizden miras mı kaçırıldı?

Avukat:

— Yanlış beyanda bulunarak vergi kaçırdılar, dedi. Biz sadece hazinenin çıkarını düşünüyoruz. Orhan Bey on milyonun sahibiydi. Bu para bildirilmemiş.

Yargıç Rahmi Beye sordu:

— Ne diyorsunuz?

— Rahmi Bey:

— Doğrudur, dedi. Merhum Orhan Bey sağlığında parasını istediğine vermiştir. Bu arada oturdukları apartman dairesini de oğlu Murat Beye salmıştır. Buna kimsenin itirazı yoktur. O apartman dairesinin devir muamelesini ben yaptım. Bu devir tamamıyla kanuna uygundur. Bir milyon liraya yakın bir parası kalmıştır ki bunu da ikiye taksim ettiniz.

Cahide Hanımın avukatı:

— Orhan Bey son zamanlarında bunamıştı, dedi. Ne yaptığını bilmiyordu. Parasını paylaşmışlardır.

— Kimler? dedi Yargıç. Karısı ve oğlu mu? Onlar zaten birinci derecede mirasçılarıdır.

Avukat:

— Cahide Hanım hazinenin hukukunu korumak için bu dâvayı açmıştır, dedi.

Rahmi Bey söz istedi ve:

— Cahide Hanım, oturdukları apartmanı Orhan Beyin satın alarak yeğeni Belma Hanıma verdiğini ve onun yetişmesi için epeyce bir parayı bankaya yatırdığını neden söylemiyorlar, dedi. Mirasçılar bu cömertliğe itiraz edebilirlerdi.

Hâkim kısa bir incelemeden sonra avukata:

— Ortada kanun dışı bir davranış yok, dedi. Mahkemeyi boşuna işgal etmeyiniz. Mahkeme ve avukatlık harçlarını ödeyeceksiniz.

Cahide Hanım cahil bir kadındı. Koridorda daha yüksek mahkemeler olduğundan söz ederek bağırıyordu. Fakat avukatı onu apar topar binadan dışarıya çıkarttı.

Bu mahkeme işleri böylece bitti. Aradan iki ay geçtiği hâlde dairedeki telefon çalıyor ve tanımadığımız insanlar baş sağlığı diliyorlardı.

Fakülteler açıldı. Ben de devama başladım. Artık neşem tamamıyla kaçmıştı. Anlıyordum ki, babam benim hayatımda çok sağlam ve kuvvetli bir dayanakmış. Şimdi kendimi boşlukta sanıyordum.

Sevim de okuluna gidiyordu. On sekiz yaşındaydı. Liseliyi bitirmiş ve Pedagoji'ye girmişti. Bir öğretmen olmak istiyordu. Babam onun bu isteğine hiç karşı çıkmamış ve ona cesaret vermişti.

Fakat babamın bu kızın yüzüne sık sık baktığını ve onun yüzünde eski karısının çizgilerini gördüğünü hiç unutmuyorum. Evinden kovup attığı bu kadını belki ömrünün sonuna kadar sevmişti. Belki de Sevim'i bu yüzden, ondan bir parça olduğu için aileye kabul etmişti. O kadın kovulmayı

hak etmişti şüphesiz. Zaten mayasında bir bozukluk, bir kötülük bulunduğu sarhoş bir kocaya varmasından da anlaşılıyordu.

Ondan bir parça olan kız yüzde yüz dürüst ve ahlâklıydı. Dairede Calibe Hanımdan çok işe yarıyor ve Lala Beyi yormamaya çalışıyordu. Evin içinde lüzumlu bir insan olduğu hâlde daima Calibe Hanımdan ve benden çekiniyordu. Fakat onu daireden uzaklaştırmak hiçbirimizin aklına gelmiyordu.

Mümkün olduğu kadar az para harcayan kız, yük olmamak için elinden geleni yapıyor, fakülteye giderken kendisini arabaya almama bile sıkılıyordu.

Üvey kardeşim Sevim, hiçbir zaman kendisini konfeksiyonda çalışmaktan kurtararak yüksek tahsile yönelttiğimizi unutamıyordu.

Ne zaman annesinden söz etsem onun adını Handan olarak anıyordu. Hiçbir zaman Semiramis adını söylemiyordu. Çünkü bu isim annesinin konsomatrislik adıydı.

Bir gün odama girerek:

— Ağabey, dedi. Benim hakkımda bir fikriniz var mı?

— Ne gibi? dedim. Bir şey mi var?

— Hala Hanım telefon etti de. "Halâ sığıntı gibi orada mı oturuyorsun?" dedi.

— Çok garip, dedim. Bu kadın bizimle uğraşmaktan ne anlıyor? Sen benim ana bir kardeşimsin. Burası da benim evim. Halam neye karışıyor?

— Nezaketen ses çıkartmıyormuşsunuz. Bana öyle söylüyor.

— Babamın onunla görüşmemesinin nedenlerini şimdi daha iyi anlıyorum. Bu kıskançlık ve müzevirlik onun kanında var. Ama Belma öyle değil.

Okula giderken Sevim'i de arabaya dâvet ediyor, onu da fakültesine götürüyordum.

— Seni rahatsız ettiğim için özür dilerim ağabey.

Babamın ölümü Sait Efendi'nin yaşama gücünü eksiltmiş, adamcağız artık kendisinin de sonunun geldiğini sanıyordu. Bir iki defa hekim getirttim, Ağaefendinin endişe edilecek bir rahatsızlığı bulunmadığını, bu hâllerin yaşlılığın gereği olduğunu anlattı.

Artık ısrar ederek onu yemek sofrasına alıyorduk. Fazlaca hâlsiz olduğu zaman Sevim onun yemeğini bir tepsi içinde odasına götürüyordu. Bizimle sofraya oturması bize biraz ferahlık veriyordu.

*
* *

Aradan günler geçti. Bahara, sonra yaza çıktık. Dirsek çürüttük, kafa patlattık, sonunda başarılı olarak devreyi atlattık.

Babamın ölümüne rastlayan günde mezarlığa gideceğimi söyledim. Sait Efendi ile Sevim de gelmek istediler. Calibe Hanım:

— Çocuklar, dedi. Ben sizden değil miyim? Babanızın bana hiç iyiliği dokunmadı mı? Niçin beni de ona götürmüyorsunuz?

Sevim ona anne diyordu. Hep birden arabaya doluştuk. Mezarlığa gittik. Bu mezarlık korkunç değildi. Gerçi koyu yeşil serviler vardı, her taraf lâhitlerle dolmuştu, ama bu mermer lâhitler mezardan çok birer süs eşyasına, bir şadırvana, ya da özene bezene yapılmış mermerlerden bir divana benziyorlardı. Önümüzdeki toprağın altında, bir yıl önce ölen babam yatıyordu. Onun yanında, salonda hâlâ çerçeveli fotoğrafı bulunan, gözlükleri gözünde, başörtülü ve sırtı atkılı Seher Hanım, onun yanında da babamın küçüklüğünde ölmüş bulunan dedem yatıyordu. Karı, koca ve oğul, derin bir sessizlik içinde uzanmışlardı.

Sait Efendi, lâhidin kenarına oturdu. İçleri kahverengi avuçlarını açarak karadut renkli, büzük büzük dudakları kıpırdayarak duâ etti, Fâtiha okudu. Üç mezara da ayrı ayrı okuyup üfledi, bizler de âmin dedik.

Bembeyaz mendili ile yüzündeki yaşları kurulayan Sait Efendi:

— Küçük Bey, dedi. Ben kimsesiz bir arabım. Beni de buraya getiriniz. Bu lâhitlere yakın bir yerde yatmak isterim.

— Bu çok sonraki iş Lala Bey, dedim. Sen merak etme.

— İhtiyarlık bu, belli olmaz.

Sait Efendi benden rica etti. Bir gün koluna girerek arabaya bindirdim. Bankaya gittik. Onun bankadaki hesabını gerektiği zaman benim de çekebilmem için gereken işlemi yaptırdım.

— Belki benim dermanım olmaz da gidemem, dedi.

Böyle yapmakta hakkı varmış adamcağızın. Babamın ölümünün ikinci yıldönümünde Calibe Hanım, ben, Sevim tekrar kabristana gittiğimiz zaman yepyeni bir lâhitte de Lala Bey yatıyordu.

Gözlerimiz yaşlı olarak okuduk, üfledik, boynumuzu bükerek bir zaman düşündük.

Yaşlı gözlerimizle yol kenarında bıraktığımız arabamıza doğru giderken birisi bize seslenmiş gibi dönüp arkamıza baktık. Sanki o servilerin arasında, Lala Bey uzun ve ince boyu ile duruyor ve arkamızdan bize bakıyordu.

-SON-

3

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

THG 066571 CGE 1 TGE

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753810968

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com